

Izbor iz poezije, proze i vizuelne umjetnosti

ŽENE NADAHNUTE SVE(MIROM)

Izdavač
Izdavačko-štamparska kuća
PLANJAX komerc Tešanj

Za izdavača
Doc. dr Bajruzin Hajro PLANJAC

Glavni urednik
Ernada AVDIBEGOVIĆ

Lektor
Amina AGOVIĆ

Idejno rješenje naslovnice
Alisa TELETOVIĆ

Grafičko oblikovanje
Amina AGOVIĆ

ISBN 978-9958-34-639-2

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu
Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod
ID brojem 49333510

Ova publikacija je nastala u sklopu "HARMONY Projekta", kojeg implementira SANCHILD Fondacija, u partnerstvu sa Rotary International i Western Balkans Alumni Association (WBAA).

"HARMONY Projekat" je samoodrživa platforma, razvijena u saradnji sa Rotary International, WBAA i međunarodnim trenerima i predavačima, koja se fokusira na individualno mentalno i tjelesno blagostanje i unutarnji mir, koji vode ka uspostavljanju i jačanju međuljudskih odnosa i izgradnji povjerenja. Naša vizija je kreirati nezaustavljivi domino efekat pozitivnih promjena u lokalnim zajednicama, tako što ćemo kroz naše trening programe obučiti lokalne stručnjake (učitelje, socijalne radnike, umjetnike, članove nevladinih organizacija, aktiviste, novinare) da kreiraju svoje programe sa čovjekom u centru, te pomognu rješavanju lokalnih problema i konfliktata sa pažnjom, suosjećanjem i blagošću.

Radionice "Žene nadahnute Sve(mirom)" i istoimeni zbornik su nastali u sklopu "HARMONY Treninga", održanog u Tarčinu, u julu 2021. godine. Projekat su finansirali Rotary International, te firma Ruff Cycles, uz posebnu donaciju izvršnog direktora kompanije Ruff Cycles, gospodina Petar 'Pero' Desnica.

Stavovi i mišljenja izneseni u ovoj publikaciji su iskuljučivo stavovi i mišljenja autora publikacije i ne odražavaju nužno stavove i mišljenja organizacija koje implementiraju projekat, partnerskih organizacija, niti sponzora. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost autora umjetničkih radova. Izrazi koji se za fizičke osobe u ovoj publikaciji koriste u muškom rodu su neutralni i odnose se na osobe muškog i ženskog spola.

This book is developed and published as part of "HARMONY Project", implemented by SANCHILD Foundation in partnership with Rotary International and Western Balkans Alumni Association (WBAA).

"HARMONY Project" is a sustainable platform, developed in partnership with Rotary International, WBAA and international professional trainers and coaches, focusing on the individual mental and physical well-being and inner peace which lead to establishment and strengthening interpersonal connections and building trust. Our vision is to create the ripple effect of positive changes in local communities, and we aim to implement a number of educational programs to train local professionals (teachers, social activists, artists, NGO activists, journalists and others) to create their own projects and programs with human-centric approaches and help creating positive atmosphere and resolve conflicts with care, kindness and compassion.

Workshops "Women Inspired by Space" and this publication are developed as part of the first "HARMONY Project: Train the Trainer" program, organized in June 2021, in Tarcin, B&H. The project is financed by Rotary International, and Ruff Cycles with the special donation and support from CEO Mr. Peter 'Pero' Desnica .

The views and opinions expressed in this publication are solely those of the authors and do not necessarily reflect the views and opinions of the organizations implementing the project, partner organizations or sponsors. The contents of this publication are the sole responsibility of the authors. Terms used for natural persons in this publication are masculine and refer to males and females.

Žene nadahnute (Sve)mirom

Izbor iz poezije, proze i vizuelne umjetnosti

Izdavačko-štamparska kuća
PLANJAX KOMERC doo
Tešanj, 2022.

Uvod

Prošlo je više od dvije godine otkako je uspješno objavljen naš prvi Zbornik, koji je geografski bio usmjerjen na žene koje žive u Sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini (BiH), a kojeg je osmisnila i realizirala neformalna grupa žena s područja Tuzlanskog kantona, uz donatorsku podršku UNDP-ja. Njegovu vrijednost potvrdile su i brojne promocije koje su uspješno organizirane u nekoliko gradova. Nažalost, pandemija je uzrokovala obustavu daljnjih aktivnosti, iako se pokazalo veliko interesovanje za iste. Promocije su pokazale onu suptilnu, ali istovremeno i skrivenu snagu bh društva – **žene umjetnice**, kojima je otvoren prostor da podijele s nama svoje najsuptilnije emocije, a upravo one su nam dale motivaciju da nastavimo dalje i da narednim pozivom u projekat budu uključene žene iz cijele BiH.

Radujemo se što novu publikaciju kao jednu pozitivnu priču, pripremamo u vremenu koje je dodatno obilježeno krizom uslijed globalne pandemije, čija je prepoznatljiva karakteristika bila fizička distanca koja je dalje vodila emotivnoj i duhovnoj distanci. Svaka od tih distanci je uskratila čovjeku njegovo urođeno pravo da ide u susret drugome i da s njim dijeli najveće radosti, ali i tuge.

Ovaj projekat je kreirao prostor u kojem će se čuti ženski glas i u kojem će one moći pokazati svoje talente, stvoriti mrežu međusobne podrške i svoj rad predstaviti široj društvenoj zajednici. Stvarno ishodište umjetnosti je u metafizičkom svijetu, a čemu govori i sam naziv projekta "Žene nadahnute (sve)mirom", koji ima višestruke asocijacije. Za nekog je sve mir - stanje potpunog mira, smiraja, koje se postiže kroz meditaciju/molitvu, za nekog je zvjezdano nebo inspiracija, dok je za nekog svemir izazov i enigma fizike i navodi nas na pitanja o smislu života i "Kreatoru svega". I baš kao što su asocijacije na naziv projekt različite, takva je bila i ciljna grupa umjetnica. Bile smo otvorene za sve one koje sebe vide kao "nadahnute (sve)mirom", kao one koje traže viši i dublji smisao u životu.

Znajući da u svemiru vlada harmonija, smatrali smo da ovaj naš projekat treba biti dio velike lepeze "HARMONY Projekta" u organizaciji NVO SANCHILD. Harmonija je uvijek odnos između nekih različitosti, pa tako i u umjetnosti imamo harmoniju boja ili harmoniju muzičkih tonova, a mi smo ovdje željele postići harmoniju ljudskih duša, s ciljem da sve to ostavi trag u knjizi kao amanet budućim generacijama.

Prije kreiranja same knjige, kao posebnog cilja projekta, smatrali smo da je žene umjetnice potrebo dodatno osnažiti kroz dvodnevna predavanja uspješnih žena iz oblasti umjetnosti, nauke i kulture, koja su održale: dr. Amila Smajović, dr. Lidija Pehar i mr. Alma Tuzi Lepir. Predavanja su popraćena ugodnom atmosferom, zahvaljujući, prije svega, našem domaćinu- Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih *Ivan Pavao II* u Sarajevu, na čelu sa prof. dr. Šimom Marišićem kao i velikim trudom same grupe za provođenje projekta Sanje Hajduković, Marice Vikić i Ernade Avdibegović.

Ovo je prilika da se zahvalimo donatorima: SANCHILD, Rotary International, Ruff Cycles i svima koji su, svako na svoj način, doprinijeli da se ovaj projekat realizira, ali i da njegov uticaj bude veći i značajniji.

Ernada Avdibegović, koordinatorica projekta

Predgovor

Dok pišem, lijepo mi je što znam da će sve ovo ostati i poslije mene. Nekada, za godinu, pet, ili za sto, neko će čitati. Možda će reći da ove slike i ove priče i nisu neka velika umjetnost, da je moglo bolje ili ljepše. Ili će ipak misliti drugačije? Mi znamo da možda ne umijemo, da postoje talentovanije umjetnice od nas, ali ovo je naš način i nama se čini dobrim. „Zidar naučiš biti, al' kipara majka rađa“, rekao je veliki mislilac. Mi smo zidale, svaka na svoj način. Možda među nama ima i onih koje su se rodile kao kiparke, pa svjesne toga, puno lakše i klešu i pletu ovu mrežu mira koja je naš cilj. Kad god nas zvali, mi smo uporne zidarke i dajemo od sebe kako smo najboje naučile. Vjerujemo da će kula koju zidamo biti snažna i moćna, da će mreža koju pletemo zakriliti još mnogo žena otvorenog srca.

Mi, žene, amaterske umjetnice Bosne i Hercegovine, nismo ovo radile da bismo dokazale da smo vrsne umjetnice. Ono što želimo da ostane zapisano poslije mene i poslije vas jeste da je u Bosni i Hercegovini, ovakvoj kakva jeste, „posna i bosa, hladna i gladna“ (*Zapis o zemlji*, Mak Dizdar), oduvijek bilo ljubavi, života, međusobnog uvažavanja, vjere u jednog istog ili drugačijeg Boga i da je u ovakvoj zemlji, koliko god bila i posna i gladna, bilo puno istinske ženske snage.

Naš cilj i naše vjerovanje sastoji se od toga da želimo dati priliku ženama da kroz svoj pristup umjetnosti pokažu svoju snagu, svoju ljubav prema ovoj zemlji, prema svom narodu, porodici, ali i prema komšiji koji se drugačije Bogu moli.

Naš cilj je zajedništvo. Mi se zovemo različito, nama su davali imena po kojima se može prepostaviti kojem Bogu se molimo. Ali mi vjerujemo da dok god se molimo za **mir**, da je to naše graditeljstvo, da je to kula naša koju sazidasmo svojim čistim rukama i snažnim mislima.

Svjesne svojih talenata i nedostataka, mi dajemo ovu zbirku svima koji imaju dobru volju, ljubav za ovu zemlju i svoj narod, svima koji s nama dijele vrijednosti kojima smo se mi vodile dok smo ovo stvarale, a to su mir i dobro za sve ljudе. Mi se zovemo različito, ali svaka od nas je *Vjera, Nada i Ljubav*. Naša umjetnost i širenje naše mreže daje svakoj od nas pojedinačno osjećaj cjelovitosti, ispunjenosti i svrhe postojanja. Završit ću ovo riječima velikog pjesnika Miroslava Antića:

Tek kada celog sebe damo, tek tada možemo i biti celi.

Ovo je možda suština i glavna ideja za ovaj Zbornik. Mi smo se cijele dale ovoj mreži, jedna drugoj i vjerovanju u mir i dobrobit za sve ljudе u Bosni i Hercegovini.

Zato, ne kritikujte način na koji zidamo, nego se pridružite našoj dobroj vjeri kako bismo zajednički osjećali punoču i cjelovitost Božije milosti i kako bismo rukama svoje vjere kulu do neba sazidale.

Hvala Vam.

Sanja Hajdukov

Refleksija

Žene nadahnute Sve(mirom) ili nadahnute mirom... kako je to lijep naslov, zar ne!

Početak jednog početka, kraj svih krajeva, dozvolimo samo da se utkamo u ovu misao, da poletimo kao ptica koja nosi grančicu mira u svom kljunu, da budemo mi žene nadahnute za mir, za ljubav, za blagoslove, za znanja, za riječ, za zajedništvo, bez ozbira na to kako nas dijele. Bez ozbira na to kako smo rasparčane. I sa koliko različitosti su nas podijelili... Započeti nove priče u kojima se zna polazna tačka zajedništva i razumijevanja. Pričati plakati i smijati se, radovati se srcu i duši.

Postoji tako jedna hrabra grupa žena koja se usudila koračati skupa, i sa maramom i bez nje, i sa otkrivenim ramenima, napućenim usnama i svim predrasudama i klišejima... zamislite koračati skupa i voljeti se. *Piši, slikaj, voli.* U društvu koje je klimovo na klimavim nogama, puno zamrznutih minusa i zaledenih trbuha, cilj i zadatak je vratiti se iskonskom biću, čovjeku nad čovječnosti. Uputiti se putem kojim se ne ide, od kojeg se glava vrti, uputiti se putem prema svemiru i zvijezdama, i krojiti beskraj od mnoštva srca. To su te žene nadahnute u zahvalnosti Boga, čovjeka i posvećenosti da zajedno mogu i žele stvarati našu realnost.

Alisa Teletović

Dizajnerica korica zbornika "Žene nadahnute (Sve)mirom"

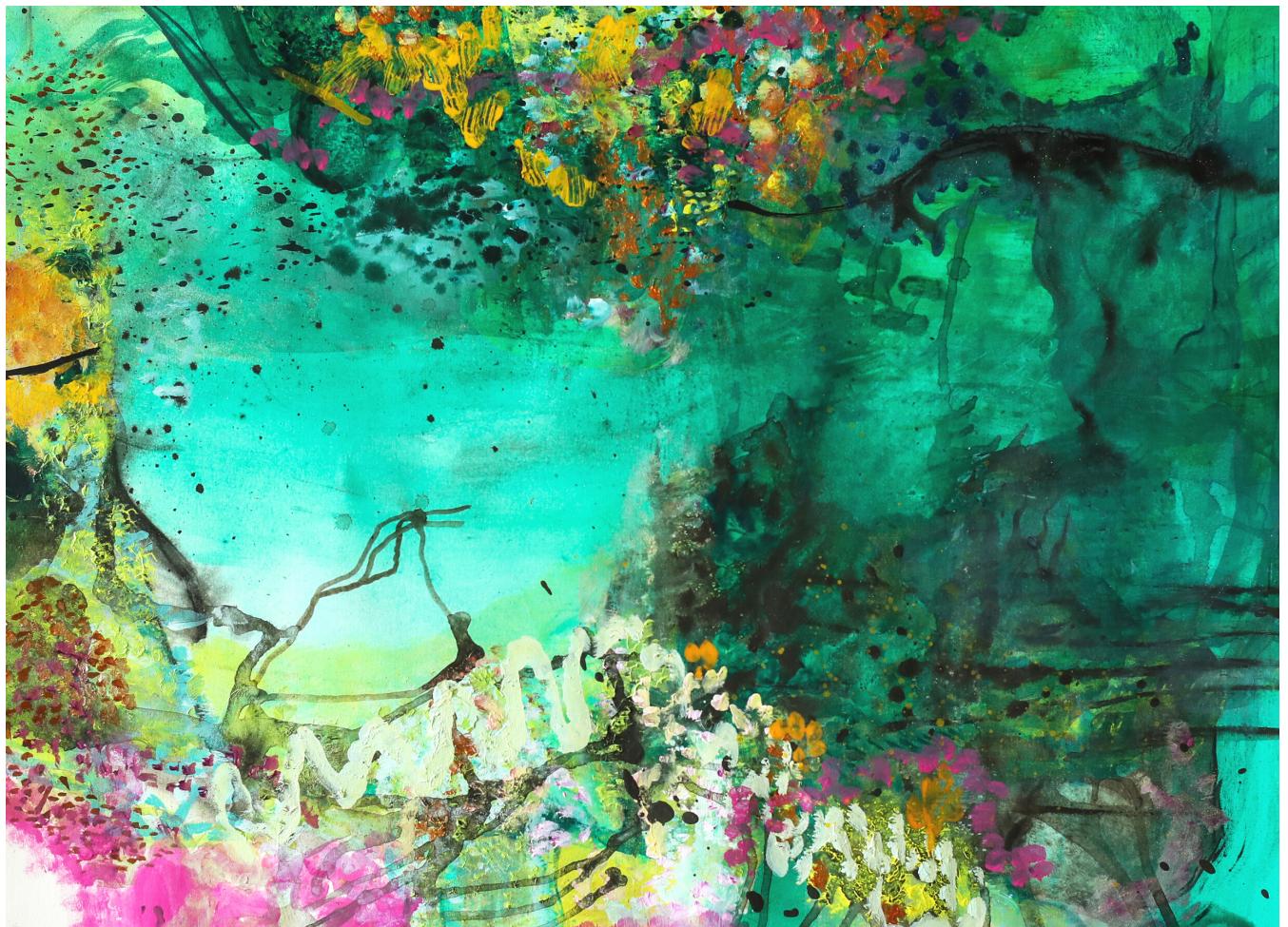
"We give this art collection to everyone who has the good will, love for this land and their peoples, and everyone who shares the values that were guiding us to create these pieces of art. Those values are: peace and good intentions for all the people... Our art and this network make each one of us feel complete, inspired and gives us sense of purpose. We give our whole being into this work, to each other and to our belief in peace and goodness for everyone in B&H."

Sanja Hajdukov (from Introduction)

Alisa Teletović

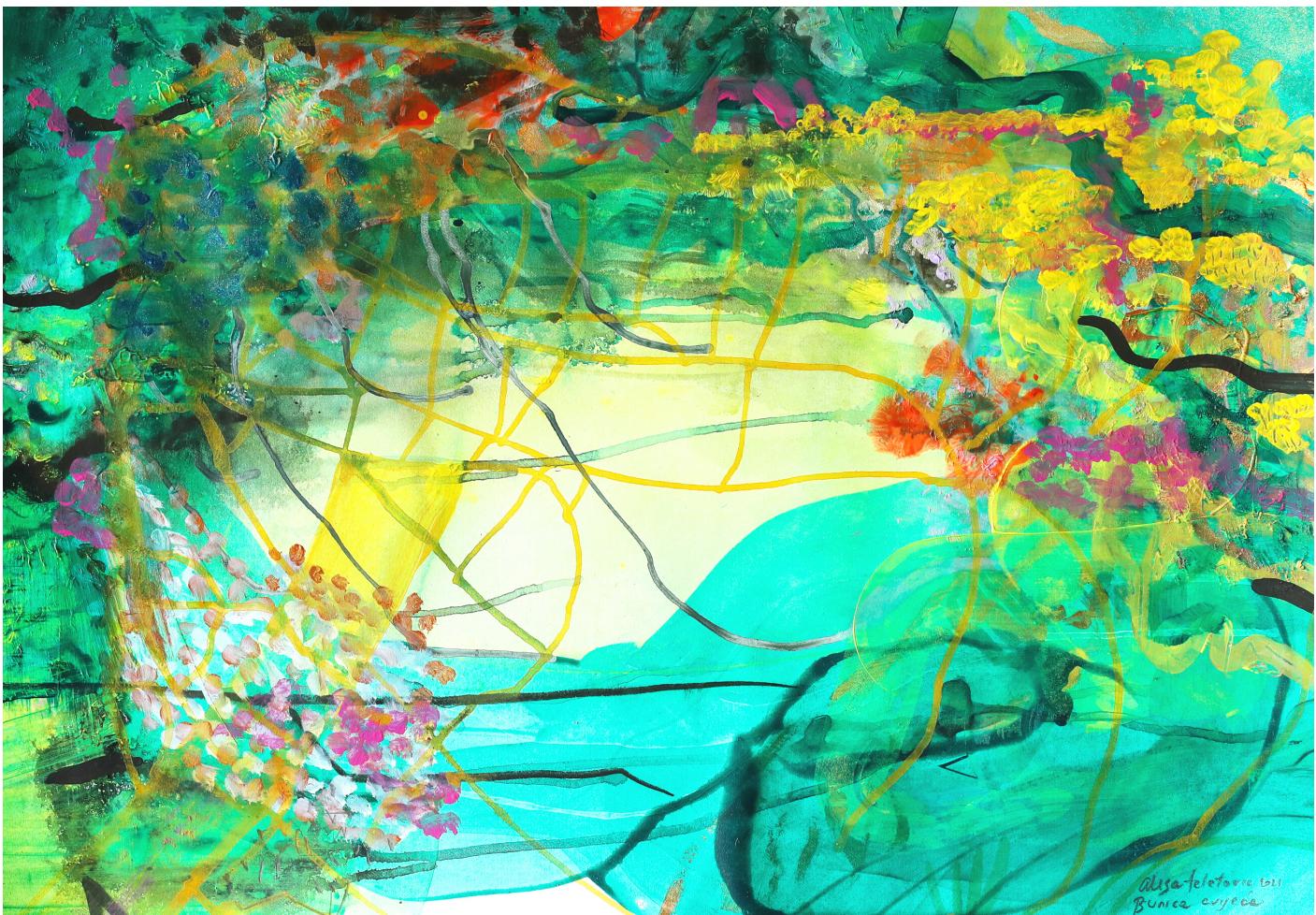
Alisa Teletović je ekspresivna i figurativna umjetnica, rođena 1974. u BiH. Počela je slikati od ranog djetinjstva. Uslijed rata 1993. je napustila BiH i nastanila u Australiji. Godinama gradi svoj umjetnički put kroz slike i stvaranje svog unutarnjeg svjesnog i nesvjesnog, tragajući za sobom, za ekspresijom emocije, za iskonskim slikanjem koje dolazi iznutra. Njene slike predstavljaju ekspresiju, figuraciju i apstrakciju duše, uma i srca. Diplomirala je 2000. godine na RMIT univerzitetu u Melburnu, gdje završava Bakalerat u Umjetnosti i *Advanced* diplomu iz Elektronskog Dizajna i Interaktivnih Medija. Članica je "Udruženja likovnih i primijenjenih umjetnika BiH", "Napretka", te "ULUBIH-a". Iza sebe ima više od dvadeset samostalnih izložbi, između ostalog u Melburnu, Perthu, Adelaidu, Beču, Trogiru, Zagrebu, Sarajevu i Tuzli. Od 2021. godine je istaknuta je samostalna umjetnica u BiH i Laureatkinja niza priznanja i nagrada.

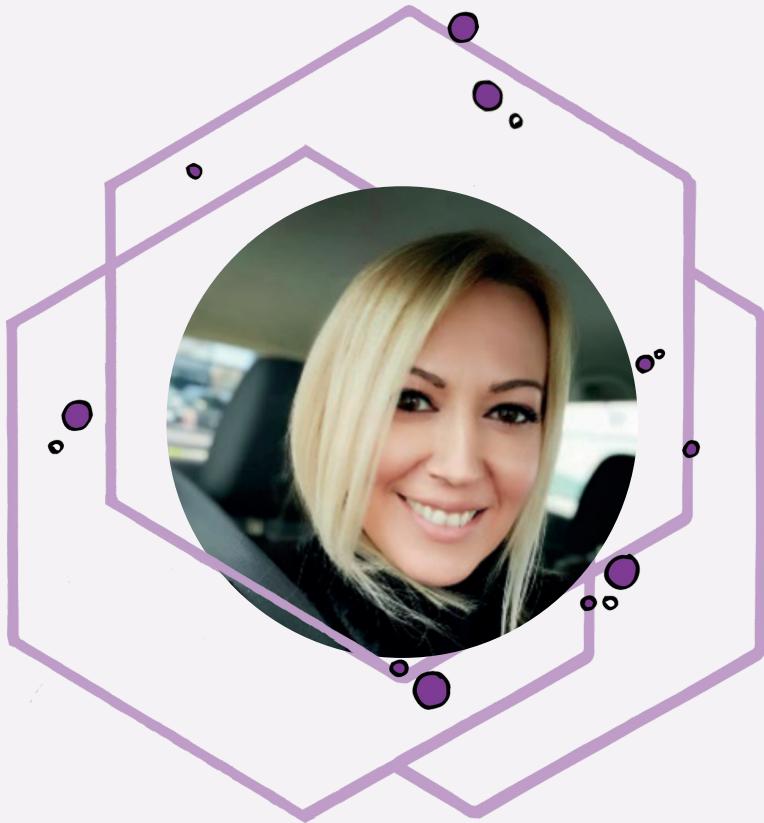
Dok tečem živim, kombinovana tehnikा

Pejzaž duše, kombinovana tehnika

Bunica cvijeća, kombinovana tehnika

Ana Tikveša

Ana Tikveša je rođena 1978. godine u Bijeljini gdje živi i radi. Po zanimanju medicinska sestra koja je zaposlena u bolnici na porođajnom odjeljenju već skoro 20 godina. Od 2016. godine je osnivačica i predsjednica UG "Mama M" u sklopu kojeg se nalazi i "Škola za trudnice". Aktivistkinja je i članica mnogih nevladinih i humanitarnih organizacija na području BiH. Majka je dvoje djece. Pisanjem se ne bavi profesionalno, nego ga živi sretna što posjeduje dar koji je često lijek i bijeg od stvarnosti. Prvu zbirku priča "Žena sa maramom" izdala je 2019. godine.

Teta Dika i plehani tanjur

Prije nego što bilo šta kažem i napišem, najmanje od svega želim da ovo bude tužno prisjećanje na jedan okrnjeni, plehani tanjur.

Veći dio mog života uglavnom obilježile su žene. I danas ga obilježavaju.

Svega par ženskih primjeraka imalo je tu odgovornost i obavezu da boje moj život. Sa pet, petnaest, trideset pet... i dan danas.

Teta Dika je bila komšinica sa četvrtog, tačnije "kućni prijatelj" doma u kome sam odrastala. Nije me zvanično čuvala, ali bila je tu u vrijeme kad sam gubila ključeve od stana koji su visili na mom vratu za koje ni dan danas ne znam kako su nestajali.

Otac bi često govorio da mi i glavu treba okačiti na nešto kako je ne bih izgubila. Ali ko od nas nije gubio ključeve od kuće?

Elem, kad god bi se desio nestanak ključa, a ja to shvatala onog trenutka dok su knjige i sveske ispadale iz torbe, dok su se bojice rasipale po stepenicama ispred stana... iznenada bi se pojavljivala teta Dika. Domaćica, žena šofera, prozirna, tiha, nemametljiva.

Naravno zaticala me svaki put uplakanu i očajnu kako bezuspješno i dalje tražim ključ po torbi u kojoj ga nema.

- Hajde kod nas, dok ti tata ne dođe s posla, ne plači.
- Joj, on će se naljutiti, jer je rekao ako opet izgubim ključ moram ga čekati pred vratima.
- Eh da mi je tada bio tu mobilni telefon, ja bih ga nazvala ili vjerovatno provela na internetu dok čekam 15 sati. Ovako, mogla sam samo da plačem do 15 sati i poslije 15 sati.
- Ne brini, ja će mu reći da sam te zvala.

I naravno, otišla bih svaki put na četvrti sprat u mali stan, i prelazeći prag, suze su prestajale. Za par minuta, na veniš bijelom stolnjaku, u malom, okrnjenom, plehanom, baš ovakovom tanjiru bila su pržena jaja. Ne na oko, ni kajgana, nego nekako smućkana sa mirisom izgorenog mlijeka i puno, puno domaćeg kajmaka. Bez viljuške. Takva jaja se jedu prstima.

Oprala sam ruke, da ne bude zabune.

Pored tanjira sa ružom stajala je šolja vrućeg mlijeka koje sam "nazor" pila. Iz poštovanja. Jer kako bih odbila ovu "sklonište" ženu?

Moja djeca nisu gubila ključeve ovako često kao ja. Ali i da jesu, oni bi se, sigurna sam, snašli. Pozvali bi mene, tipkali na telefonu, naručili picu... i ostali uskraćeni za jaja iz malog, okrnjenog, plehanog tanjira. A ja ni slučajno ne bih smjela da vičem na njih jer u "osjetljivom" su dobu i mogu upasti u depresiju.

Ne znam gdje je teta Dika danas, ovaj tanjur kao njen sretoh sinoć, i pomislih da je prava sreća što pamtim. I lijepe i manje lijepe trenutke. Jer bez njih bi život bio tek puko preživljavanje.

Jovan, Nada i ljubav

– Možeš li, molim te, otići u jednu kućnu posjetu kod neke djece?

– Kako misliš kod djece?

– Zvala me njihova tetka, žena je u Doboju, a oni su tu negdje kod... Zamolila me, da im neko pomogne oko bebe. Mada, nisu oni bas ni djeca, njemu je 19 njoj 18.

– Naravno da su djeca - pomislih odmah na svoje mладунче. Djeca bolan, jašta nego djeca.

Zaseok x, selo y.

Stižem poslije sat vožnje. „Otar dijete“ me čeka kod “glavnog” puta. Iz golfa dvojke, bijele boje, izlazi momčić.

– Jesi li nas jedva našla?

- Ma jok, čini ti se - mislim.

Pruža mi ruku koja je stara sigurno 55 godina. Lice potamnilo od sunca, kosa ošišana na keca. Zubi mu se bijele k'o sa reklame za Kolgejt.

– Jovan.

– Ana.

- Ne moraš sa maskom, kod mene toga nema.

Nema ni kod mene, ne izgovaram, ponosna na sebe što po koja riječ i može ostati s ove strane.

– E a sad za mnom.

– Šta, još nismo stigli?

Bože mili, šta sve ovom životiću neću prirediti? Zašto nisam jednostavno odbila? Nisam zbog sebe koja je rodila sa 19. Znam kroz šta prolaze.

Putovali smo do kućice od čerpiča još desetak minuta.

Kada smo konačno stigli pred malo zeleno dvorište, ugledah neko čudo od psa skoro moje visine.

Preuveličavam.

– Možeš li ga svezati, molim te!?

– Odrasla žena, a boji se običnog kera?

Dopala mi se neposrednost ovog dječačića puno više od njegovog “običnog kera”. Čega se sve boji ova “odrasla” žena, ne bi vjerovao.

– Nemam ti ga ja gdje zatvoriti niti vezati, nije ti to gradska džukela pa da napada sve i svakog. Neće ti ništa, kad ti kažem.

Bravo Anči, samo naprijed! Došla sam u ovo *ne znam ni ja šta* da bih ovdje okončala. Od jednog „malog“ psa.

I stvarno, ulazim u dvorište, zalajao je koji put, “dječak otac” podviknu Džeko, i ovaj zasta kao ukopan.

Do mene je. Ne vjerujem ni sebi ni drugima.

Na štriku desetine bijelih pelena. Miris tek opranog veša uvijek miriše na dom. Ispred vrata gumene čizme, papuče i plave starke koje glume papuče.

Plać bebe čujem još na kapiji.

“Mama dijete” leži u krevetu i nalik je svakoj porodilji. Blijeda, iscrpljena, sa, ne graškama, nego lopticama znoja.

Nada. Zove se Nada. Poneku riječ prozbori, ako je upitam. I sve mi je jasno.

Jovan joj prilazi i ljubi je. Ona se osmjejuje i grli ga kao da ga nije vidjela mjesec dana. Djeca, pa i kako bi drugačije? Nisu djeca, nego ljubav, popravljam misli.

– E hajde da vidim bebu i da je kupamo.

– A nismo mi tebe zvali zbog bebe.

– Nego?

– Zbog Nade... i grudi. Aman da tu nešto ne štima.

– A šta ćemo sa bebom? Mislim na sve one radnje koje inače obavljam u ovakvim posjetama.

– To sve ja radim. Kupam, presvlačim, sve znam. Ja i kuvam dok se ona ne oporavi. A znaš kakvu gibanicu moja Nada pravi. Nego de vidi to. Jedna komšinica nam rekla da stavljamo kupus, pa smo to i radili. Ali nema vajde!

Usput saznajem da je Nada iz jednog sela u Srbiji, upoznali su se kad je Jovan radio na nekoj kući. Moler, zidar, poljoprivrednik, drvosječa. To je ovaj momčić, sa 19 godina. Otac mu je živ, ali pije, baš. Majka je umrla od raka dojke kad je imao dvije godine.

– Kasno saznali - kaže.

Sad se brine za Nadu, da nije, ne daj Bože, to. Šutim, uzdišem i radim što najbolje znam. Nada uzdiše, trpi, jednom rukom drži moju, drugom stišće posteljinu na kojoj leži.

Jovan je pored kreveta i ljubi joj ruku koja se grčevito drži za plahtu.

– De i meni pokaži kako treba, pa da joj to ja rješavam.

Progovaram napokon, šta treba da rade, kako dalje, na pumpicu za izmlazanje ne smijem ni da mislim.

Potvrđujem da je kupus odlična stvar u ovim situacijama, da moraju biti obazrivi.

– Kako nećemo, rodila mi ovakvo dijete moja Nada. Volim ih ko Gospoda Boga! Brišemo loptice znoja, i Nada, i ja. Napokon, vidim olakšanje na njenom licu, i radujem se kao nikad, jer po prvi put osjećam istinsku sreću zbog onog što radim.

– Šta ćeš popiti?

– Ma ništa, žurim.

– E ne može tako, prvi put nam u kuću ušla i ništa.

Sipa mi domaći sok od džanarike u čašu i iznosi na tacni.

Uz sok saznajem da čekaju da prođe ova situacija sa "gripom", pa da on ide u Njemačku kod rođaka na bauštel. Kada beba "jakne", onda će i njih dvije s njim.

– Čuo sam na televiziji i Novak Đoković i žena mu zaraženi.

– Da, valjda.

– Ne jede narod dobro i ništa ne rade, a hoće da budu zdravi. Mi imamo jednu kravu, zlata vrijednu! Svoje kokoši, i Bog da te vidi. Vidiš onu baštu, to ti je sve neprskano i domaće. Samo da ne bude više kiše i, ne daj Bože, leda.

Izlazim iz kuće, Džeko me i ne gleda.

– Ako vam budem trebala slobodno zovite.

– Fala ti, sami ćemo, sad sam video kako ti radiš.

Jovan me prati do kapije sa kesama punim povrća: – Ponesi, ti ovo u gradu nemaš.

– Hvala vam za ovo danas - prošaputah.

I opet prolazim kroz one pelene na štriku. Sad znam da miris svježe opranog veša, ne miriše samo na dom, nego i na ljubav.

Jovanovu i Nadinu.

I shvatih da dugo nisam srela odraslike ljude i čistiju ljubav od ove danas.

Puzzle

28 dan.

1280 puzli rasutih po podu, ispod kreveta, iza ormara. Neke su i polomljene. Nenamjerno. Razbacane namjerno jer im se u suprotnom ne bi desilo da se izgube.

Pamtim jednu Barbiku koju sam dobila od oca. Pokušavajući da je namjestim u položaj tijela u kojem nije bila predviđena da bude, otkinula sam joj nogu koja se nikad više nije mogla namjestiti. Ubrzo sam dobila još ljepšu lutku, ali ovu sam i dalje čuvala, i voljela najviše od svih igračaka, iako to nije popravilo stanje s nogom.

Jednom sam dobila predivan stakleni vrh za jelku, koji nije uspio ni doći do jelke, jer mi je od želje da ga što prije stavim na jelku, ispaо na pod i rasuo se u djeliće. Plakala sam cijelu noć, ali ni to nije učinilo da se on sastavi.

Sa ljudima je potpuno identična stvar, iako nismo ni predmet ni igračka, moguće nam je, itekako, otkinuti dio tijela i razbiti nas u djeliće, i da više nikad ne budemo isti.

Slučajno, iz nehata, iz prevelike želje drugih da budemo nešto “za šta nismo predviđeni”, brzopleto i nestrljivo rasipamo se ko maslačak i ta slagalica onda nikad ne biva složena.

Previše bilo čega je previše.

Naravoučenije, što više dijelova za slagalicu, više je truda i vremena koje je potrebno za nju, a samim tim, osjećaj za krajnji proizvod je fascinantn kao i sama slika.

U protivnom, oni koji nemaju strpljenja, onda treba da poslože slagalicu sa što manje dijelova, iako krajnja slika nije tako lijepa kao prva ali ne zahtijeva vrijeme i napor, nema truda. I veoma brzo se složi, mada osakaćena za bilo kakav osjećaj.

Anna Kožemjakin

Anna Kožemjakin je rođena 1986. godine u Ukrajini. Magistrirala je historiju i jevrejske studije na Međunarodnom Solomonovom univerzitetu u Kijevu (Ukrajina), nakon čega svoje obrazovanje iz jevrejskih studija nastavlja na „Evropskom institutu za jevrejske studije u Štokholmu - Paideia“. Godine 2009. Anna se preselila u BiH, gdje se probudio stari interes za umjetnošću, te se pridružila školi slikanja „Ex Artis“ pod vođstvom mr. Indire Kaliman. Tragajući za svojim umjetničkim identitetom, prirodno je počeo rasti interes za hebrejsku kaligrafiju, a inspiraciju pronalazi u jevrejskim svetim tekstovima. Umjetničke i šarene kaligrafije i mikrografije nastaju iz ove inspiracije, a bogati i šarenii floralni dezeni nadahnuti su prirodom Bosne i Hercegovine. Anna radi u različitim tehnikama: pastelnim, akrilnim i uljanim, te najdražim šarenim tuševima kojim stvara svoje slikovite kaligrafije i mikrografije, te akvarele na Raši – pismu kojeg su koristili Jevreji – Sefardi u svom svakodnevnom životu, pišući na Ladinu. Sudjelovala je na raznim grupnim izložbama u BiH i brojnim likovnim kolonijama, dok njezina umjetnička djela krase privatne zbirke u BiH, Španiji, Francuskoj, Ukrajini, Rusiji, Izraelu, Holandiji, Austriji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji i SAD-u. Udata je za hazardara Jevrejske opštine Sarajevo i majka je dvoje djece.

Blagoslov kuće i blagoslov djeteta, hebrejska kaligrafija

Gospodar Svijeta, hebrejska kaligrafija

Ljubavna posveta iz Pjesama nad pjesmama, hebrejska kaligrafija

Ajša Tunović

Ajša Tunović je freelance novinarka iz Sarajeva, rođena 1983. godine. Prethodno novinarka Dnevnog avaza, bavila se uglavnom socijalnim temama i pričama običnih ljudi. Ranije je pisala poeziju i učestvovala na konkursima za kratke priče Oslobođenja i radiodrame BH Radija, te je osvojila i nekoliko poetskih priznanja na festivalima za učesnike/ce do 30 godina u Srbiji. Cijelog života je inspirišu duhovnost i teologija, pa je i tema njenog diplomskog rada na Fakultetu političkih nauka bila "Religijska propaganda/misionarstvo – poziv Bogu ili zloupotreba vjerskih simbola". Piše na blogu "Ženski Tefsir" i priprema knjigu – komentar ajeta Časnog Kur'ana kroz žensku perspektivu.

Svi u boli postanu pjesnici.

Nisam pjesnik nego obični ranjenik.

Zategnuta struna zatreperi i otpušta ton kad ju zlostavljaš trzalicom, jal' stružeš gudalom,
dok bubanj se buni na udarce. Šta radi jadna truba kad na nju nasilno prislone usne i pošalju
mem i džehennem svojih nutrina u njeno srce.

Virtuož lupa klavir koji mu se ogolio sa svojim dobrom i zlom.

Hej

Vi blagoljudi
Vesela duha
Teških muka
Nikad manjka
Između uzdaha i
Bezdaha
Linija je tanka
Zadivljena ova duša
Osluškuje lepet
Krila
S krkih pleća
Smješi joj se
Srca
Vaših
Nepomućena
Bistra
Sreća

Miradž

Smiri se
Srce
Smiri!
Dušo...
Zakucaj tiho
Udahni glasno!
Kad to učiniš
Biće ti jasno.
Uspravi se
Vjerno!

Pogni
Smjerno
Jednu suzu
Pusti
I onda se spusti.
Pružite se
Ruke...
Pruži se
Pogledu
Prisutnu misao
Usne nek izuste.
Bojazan odagnaj
Ve la havle
Reci!
Spasu se nadaj
Pa će i da bude.

Islamska molitva - Namaz (Salat)

Dugo sam razmišljala zašto je forma islamske molitve takva kakva jeste i koje duhovne benefite daju položaji tijela koje prakticiraju muslimani. Istraživala sam i čitala, ali odgovor na ovo pitanje nisam pronašla u islamskoj literaturi, niti se iko bavio namazom na takav način. Razumjela sam, intuitivno, da i islamska obredna molitva mora da sadrži onu meditativnu dimenziju koju uočavamo kod nekih drugih tradicija, a čija je svrha osvještavanje našeg cjelokupnog bića i prisutnost u sadašnjem trenutku.

Čovjek je obdaren darom razuma i definisanja, kreiranjem simbola i davanjem značenja simbolima, njihovom oživljavanju. Budući da mi je bilo važno da razumijem zašto klanjam – obavljam salat, odgovor mi se otvorio posredno, dok sam se bavila nekim drugim pitanjima, a ta pitanja vratila su me namazu. Posmatrajući sebe i druge uočila sam sljedeće – vjernik ima osviještenu prirodnu ili imanentnu potrebu za molitvom. Ona je prisutna baš poput svih drugih ljudskih potreba – kao voljna i nadvoljna pojava. Voljna u smislu čovjekovog izbora i odluke i nadvoljna kao nadahnutost koja ga pokreće i na koju čovjek ne može uticati. Jednako tako, ljudi koji se ne identificiraju kao vjernici, također se mole, mada toga nisu svjesni. Zbog toga, salat bi u prvom redu bio osvještavanje naše prirodnosti, naše potrebe.

Da bih razumjela salat, tu Kur'ansku riječ za namaz, morala sam saznati šta ona znači. Saznala sam da u suštini salat znači – konekcija ili veza. Sada već vidimo da je u čovjeku potreba za vezom neodvojiva od njegova bića. Cjelokupna Božija kreacija je u vezi, što je čini cjelinom, pa tako, čovjek se povezuje iznutra – sam sa sobom, svojim različitim dimenzijama i to bi bilo naše osvještavanje; povezuje se s drugima i to je naše zbližavanje; povezuje se s transcendentnim, s Bogom, kada osvijesti prve dvije povezanosti.

Ljudska povezanost – unutarnja i međusobno povezivanje ljudi odvija se na dva načina – po načelu sličnosti ili istovjetnosti i po načelu različitosti ili komplementarnosti. Ta dva načela egzistiraju istovremeno i također su povezana. Pogledajmo naše tijelo – sastavljeno je od čelija koje su slične ili istovjetne, ali one svojim grupisanjem formiraju različite organe s različitim funkcijama koji se međusobno nadopunjavaju – komplementarni su i time obezbjeđuju cjelokupnu funkcionalnost ljudskog organizma. Ova pojava proteže se na sve. Na cijeli pojavnji i nepojavni svijet. Na sve stvoreno. To je razlog zašto svjedočimo i prisustvo različitim religija te religijsko grupiranje.

Kada sam ovo uvidjela, vratila sam se namazu, njegovoj formi. Namaz ima svoja tri dijela – *kijam* ili stajanje, *rukū* ili pregibanje i *sedždu* ili prostraciju. Čovjekova duša također ima tri temeljna stanja – stanje uzdignutosti – vladanje, stanje poniznosti – predaju i centralnu poziciju, poziciju veze ovih dvaju suprotnih stanja koja je zapravo nadilaženje i jednog i drugog i mjesto susreta Boga. Zato se u namazu na rukuu uči sljedeće – SEMIALLAHU LIMEN HAMIDEH, RABENA LEKEL HAMD – Čuo je Allah onoga ko Ga hvali. Gospodaru naš, Tebi hvala. Ono što izgovaramo je susret Boga i čovjeka (Božijeg Poslanika a.s. na miradžu), njihov dijalog u formi našeg monologa čijom pojavom svjedočimo povezanost s Božanskim. Zato je Poslanik Muhammed a.s. naglasio – namaz je miradž vjernika.

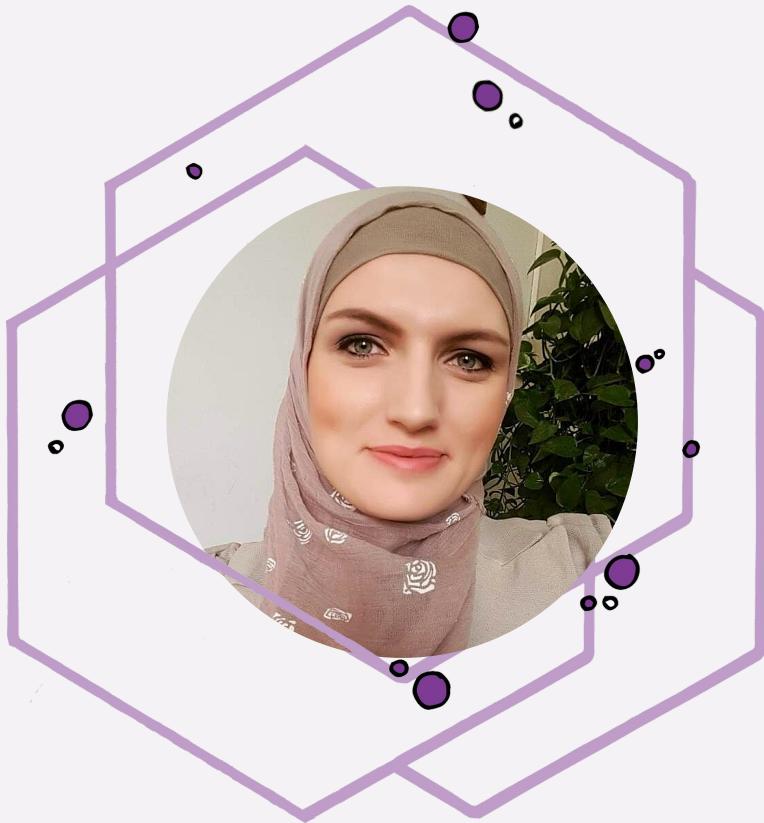
Načela istovjetnosti i komplementarnosti javljaju se također u formi namaza za žene i muškarce. U osnovi su muški i ženski namaz isti, s jednom razlikom – u položaju ruku. Žene drže svoje ruke sklopljene na prsima, a muškarci ispod stomaka. Žensko biće je senzibilno, emocionalno, a muško energično ili strastveno. Sklapanje ruku i za jedne i za druge znak je svijesti o našoj ženskosti ili muškosti.

Čovjek unutar samoga sebe također okuplja i ženski i muški princip jer, bio muškarac ili žena, čovjek je i emocionalan i strastven i u njemu su po načelu komplementarnosti povezane te njegove dimenzije.

Vratimo se sada položajima tijela pa pogledajmo šta sa svakim položajem oživljavamo. Kijam ili stajanje je simbol muškog principa – stabilnosti, čvrstine, samostalnosti, odgovornosti, potencije. Sedžda, s druge strane, ženskog principa – poniznosti, skromnosti, prepuštenosti, ovisnosti, emotivnosti – na sedždi ljudi najčešće plaču.

Kada sam Božijim providenjem otkrila ovo, pred mnom se otvorio čitav moj unutarnji svijet. Uvidjela sam i doživjela cjelovitost ljudskog bića i povezanost svih ljudi, te vezu između muškarca i žene. Namaz za mene više nije bio stran, a ni ja sama sebi.

Islamska molitva dovela me je i do drugih zaključaka – da ljudi ne doživljavaju miradž. To putovanje u Jedinost, u Cjelovitost – susret sa sobom, drug(ačij)ima i Bogom. Pripadnici različitih religija se sukobljavaju i strani su jedni drugima. Nacije se preziru. Muškarci ne padaju na sedždu, žene ne stoje na kijamu. Muškarci ne oživljavaju poniznost, a žene svoje potencijale, prepuštajući se i bivajući pasivne. Nema rukua, nema povezanosti sa svim svojim dimenzijama i s drugima s kojima smo komplementarni. Izostaje ljubav. Svjedočimo udaljenost i sukobe. Nerazumijevanja i podjele. Brakove i zajednice koje to nisu. Nažalost. Ali, patnja proizašla iz naše nesvijesti može se otkloniti. Moguće ju je zaliječiti. Moguće se vratiti istini naših bića i oživjeti zaboravljenu vezu. Vidim i susrećem takve ljude, muslimane i pripadnike svih religija. Muškarce i žene. To su potpuni ili upotpunjeni ljudi. Njihova humanost je manifestacija i emanacija Božanske Sveobuhvatnosti. Namaz je, prema tome, naša okupljenost, prikaz nas u cijelini i put ka proživljenu i uzdizanju svih dimenzija ljudskog bića.

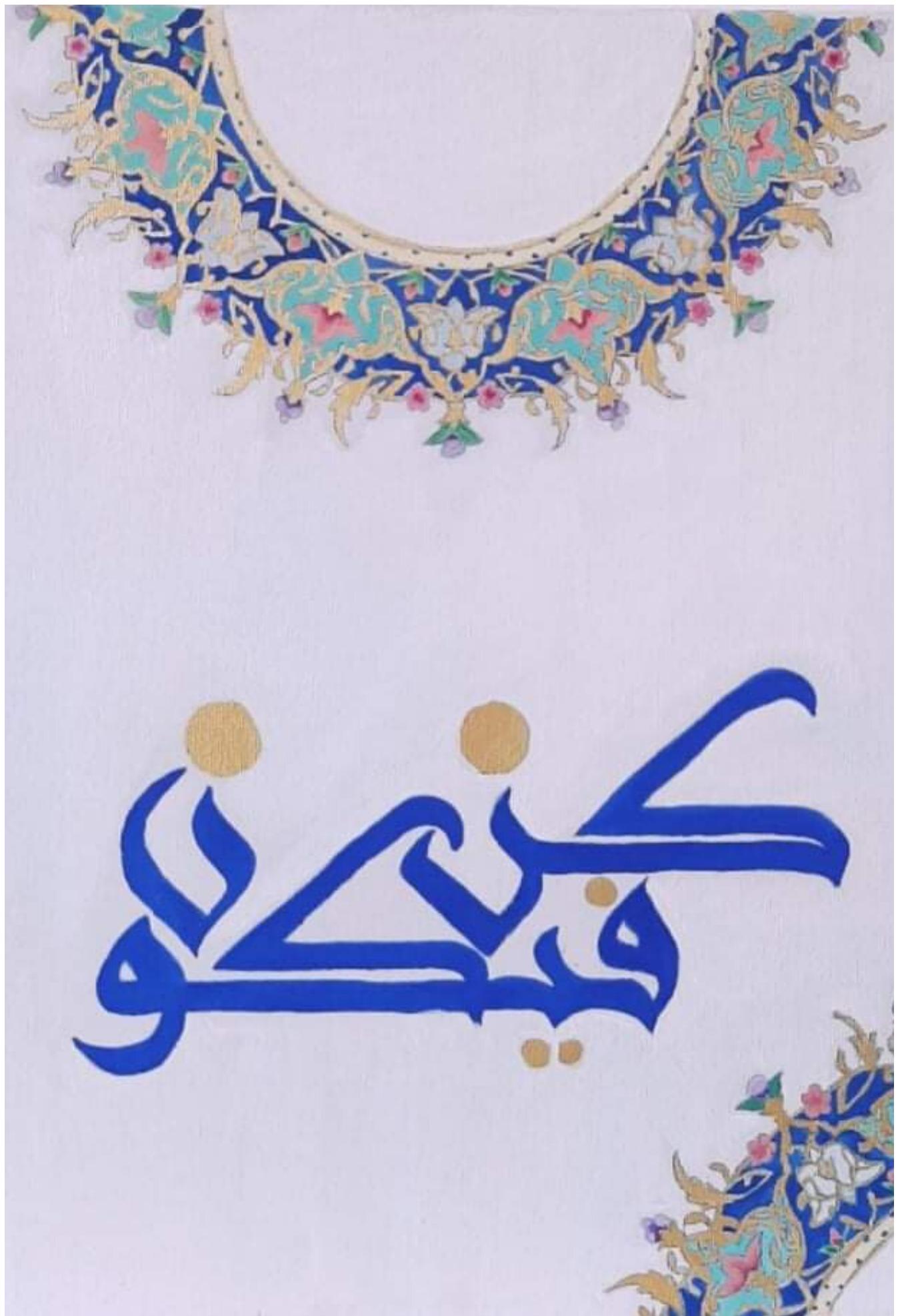

Selma Pandžić

Selma Pandžić je rođena u Bijeljini. Završila je Filozofski fakultet na Odsjeku za turski jezik i književnost, te je magistrirala na Teheranskom univerzitetu na Odsjeku za historiju umjetnosti. Osvojila je priznanje za najboljeg stranog studenta na Teheranskom univerzitetu. Nakon deset godina provedenih u Iranu vratila se u BiH. Bavi se iluminacijom, tezhibom. Iluminacija u rukopisima nema samo dekorativnu svrhu, odnosno ne služi samo ukrašavanju i užitku za oko. Iluminacija je vizualni "tekst" koji pomaže boljem osvještavanju sadržaja koji se prenosi, kako riječima, tako i slikom. To je jedan od načina izražavanja pobožnosti i predanosti, iluminacija, tezhib odražava stav prema učenju i knjizi kao nečemu vrijednom.

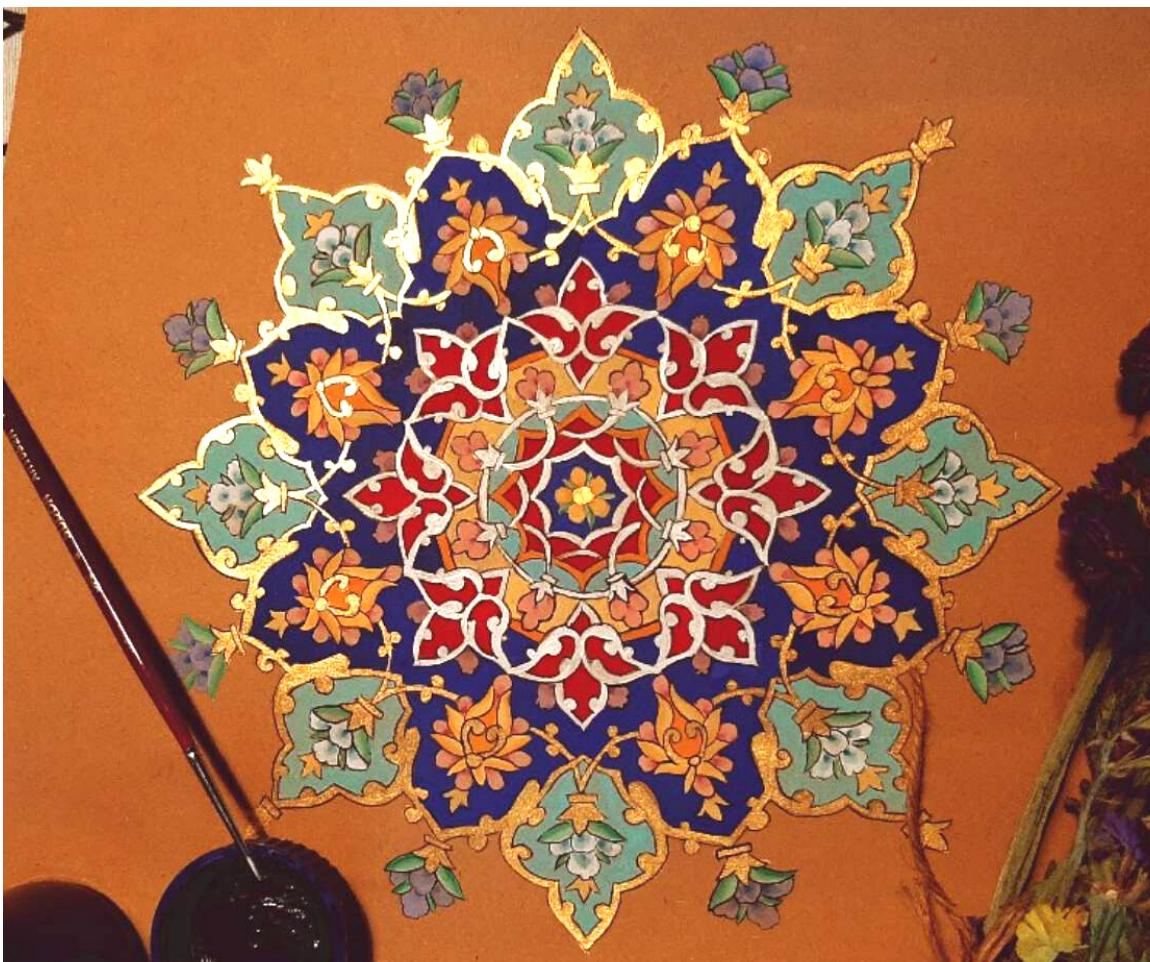
Tezhib

Tezhib

Tezhib

Tezhib

Snežana A. Topalović

Snežana A. Topalović je rođena u Sarajevu 1980. godine. Jedan dio djetinjstva provela je u Kalinoviku, gdje je završila osnovnu i srednju školu (gimnaziju). Afinitet prema književnom stvaralaštvu pokazala je kao srednjoškolka i tada je počela da piše. Zanimaju je i historija i fotografija. Zbirka priča "Udahnuto djetinjstvo" je njena prva objavljena knjiga.

Jedna je od osnivačica Kluba – društva poštovalaca umjetnosti “DPU Planeta knjiga” u Bijeljini, gdje živi, radi i stvara posljednjih petnaest godina. Kaže da Romaniju, odakle joj potiču korijeni, nosi u srcu. Ne zna da piše o sebi, ali njoj pišu njene priče. Udata je, majka dvoje djece.

Drvena lutka

Nakon dugog oklijevanja i odlaganja napokon krenem sa pospremanjem kuće. Kažem Sofiji da bacimo sve što smeta i skuplja prašinu.

– Jedva čekam – kaže – ali molim te pusti mene, ti skoro nikad ništa ne baciš. Tebi će sve zatrebatи. Molim te, molim te, pusti da ja to uradim!

– U redu, paketi i vreće su tvoji.

Sofija je perfekcionista. Kod nje sve mora da bude na svom mjestu i bez reda ne funkcioniše, dok sam ja potpuno drugačija, kod mene ništa bez haosa.

Brzo je završila i iznijela stvari vani. Puni paketi gluposti: polomljeni globus, lampa bez abažura, okrnjeni keramički konj, stari neispravan sat, moja drvena lutka u mađarskoj narodnoj nošnji...

Moja drvena lutka u paketu sa nebitnim stvarima? Ne mogu da vjerujem. Vadim je i otresam prašinu.

– Eto, mama, znala sam da ćeš ti pola stvari izvaditi jer će ti navodno zatrebatи.

– Nemaš ti pojma, kažem, a slike iz djetinjstva počeše da naviru.

Komšija Meho bio je najstariji sin Ajše i Selima. Imao je dugo, koščato lice, uvijek, ali uvijek izbrijano. Visok, tamne puti i bijelih, kao snijeg, zuba. Mirisao je na šišariku, tako sam zvala njegovu kolonjsku vodu „Pino Silvestre“. Bio je nevjerovatno talentovan, crtao je, recitovao na ruskom jeziku, svirao gitaru, glumio, igrao... Meho je, vjerovatno, bio mnogo više od toga, ali meni, osmogodišnjoj djevojčici, njegovi talenti bili su očaravajući. Pjevaj mi, Meho, „Ribicu“, čuvenu Vajtinu pjesmu. Nju sam najviše voljela, jer tada bi, ne samo udarao po žicama, već je dlanom davao ritam, kao da ima bubanj. Kada bi došao do stiha: "Ja nisam čovjek od jedne - šta?" Ja viknem: "–žene!" Meho se nasmije i nastavi: "Pustiću te iz inata."

Tek mnogo kasnije sam shvatila da nije žene, nego želje. I baš tako Meho nije bio čovjek od jedne želje, a ni od jedne žene.

Jednom je na školskoj priredbi bio Djeda Mraz. Poznala sam ga po glasu, a kada sam prišla da uzmem paketić i po mirisu šišarke. Pravio se da me ne poznaće i pitao kako se zovem. Sutradan sam ga tjerala da mi prizna da je to bio on.

– Nisam, bona, pitaj Ajšu, bili smo jučer kod tetke cijeli dan. - Čim sam vidjela Ajšu pitala sam je.

– Ču' je li?

- Ama jašta je, znadeš ti njega i njegove budalaštine.

Dobra moja Ajša, ona nije znala da je tom rečenicom sahranila i posljednji tračak nade, sva moja maštanja i vjerovanje da Djed Mraz zaista postoji. Meho je tih godina studirao, ne znam tačno šta, ali kao i sve ostalo i to mu je išlo od ruke. Znam da je bio apsolvent. Jedva sam zapamtila tu nepoznatu riječ. Ajša je bila često ljuta i galamila na ukućane. Prijetila im je da će otići u Džehenem jer će joj tamo biti lakše nego njima svima naprat i nakuvat. Nosila je šarenu maramu ispod koje su virile poveće zlatne alke i imala najzelenije oči na svijetu. Bez obzira na njenu galamu ona je bila dobra i popustljiva. Meni je kod nje sve bilo dozvoljeno, osim đerdana koji je visio na klinu pored ogledala. Poslije sam shvatila da to nije đerdan, nego brojanica, tespih.

Imala sam malu oklagiju i Ajša me je učila da razvlačim pitu. Pitu je pravila na siniji, sjedeći.
Nisam bila baš neki učenik.

– Ajde, Boga ti, nučićeš kada ti bude trebalo - tješila me je.

Nikad nisam naučila. Meho je volio slatko. Često je koristio Ajšinu ljubav prema meni da bi dobio slatke đakonije, za koje je ona bila pravi majstor.

– Idi zagrli Ajšu i reci joj da miriše na halvu!

– Ali, Meho, ti znaš da ja ne volim halvu, više volim Ajšine hurmašice.

– Znam, ali volim ja, nego sam naljutio Ajšu pa neće da mi napravi.

Ajša je, naravno, znala da je to Mehino maslo.

– Je li te to onaj šejtan poslo? Zinula guzica. Ženi se pa nek ti žena kuva halvu!

– Ma da je stotinu žena, jedna je majka, niko ne zna halvu ko ti napraviti - skočio bi, podigao je i počeo vrtiti po kući.

– Neka, neka – smijala bi se Ajša – vidi Šejtana, obandačiću se bolan, pa ni majke ni halve.

Jednom sam Ajšu zatekla u gaju kako kupi žireve. Prišla sam da joj pomognem:

– Je li ti to kupiš svojoj krmači, Ajša? Ja i baba kad kupimo...

Nisam završila rečenicu. Ajša se toliko zasmijala da je ostala bez daha i počela da kašlje.

– Selime, Selime ču li šta me curica pita – pa opet u kašalj – je li ku... ha-ha-ha... pim krmači žir, ha-ha-ha.

Selim, koji se rijetko smijao, prasnuo je u gromoglasan smijeh. Ništa mi nije bilo jasno i ljuta sam otišla kući. Ujutro, uz kafu, Ajša je prepričavala majci jučerašnji događaj. Majka se isto tako smijala, pa popodne otac, komšija Đoko i svi kojima su ispričali. Osjećala sam se glupo jer nisam shvatala šta je to toliko smiješno. I Meho je, kada je došao sa fakulteta, pitao pomažem li još Ajši oko žireva i smijao se.

Bilo je još tih, da kažem, ispada s moje strane. Sjećam se da sam jednom Selima pitala:

– Šta će ti jagnjeća koža ljeti? Moj đed na Romaniji ima istu, ali samo je zimi stavljala u krevet da mu grijе leđa, a ljeti je negdje skoni.

I tada su se smijali i zadirkivali me. Jednoga dana Meho mi reče:

– Idem u Mađarsku sa folklorom, šta ćeš da ti donesem?

– Donesi mi lutku - opalih kao iz topa.

– Dogovoreno.

Ajša je galamila i ljutila se što ide, a u stvari samo je brinula:

– Da treba s majkom sedam dana kumpijere vadit, reko bi da mora spremat ispite, a kad je da guzica vidi puta, onda može.

A ja sam jedva čekala da dođe. Brojala sam dane i zamišljala kakva će lutka da bude. Napokon, Meho je stigao.

– Evo je, lutka za lutku.

Izvadio je lijepo upakovani kutiju. Pažljivo sam je otvorila. Drvena lutka. Nikad ranije nisam vidjela lutku od drveta.

– To ti je mađarska narodna nošnja - rekao je.

Lutka nije bila kao iz mojih maštanja, ali je bila lijepa. Imala je dvije plave pletenice, vijenac od cvijeća, na glavi, šarenu suknu i kecelju.

– Sviđa li ti se?

– Sviđa.

– Pa onda me poljubi da pukne, šta čekaš?

Poljubila sam ga u oba obraza, trudeći se da što jače pukne. Nedugo, nakon Mehovog povratka iz Mađarske, sve se promijenilo. Majka i Ajša su nešto, tiho, pričale o Mehu.

– Ama bona, samo šuti. Šuti kad podje, šuti kad dođe. Jadna mi majka ko zna šta ga pritišće.

Majka ju je smirivala, ali nemir je bio sve jači. Majke, valjda, najbolje znaju kad nešto nije u redu, a Ajša je u to bila sigurna.

– Ama bona, znadeš ti Meha, vazda šala i šega, pjesma. Neće više ni curici da pjeva. Još se samo njoj smije. Kuku ti je meni, otiće mi dijete preko glave. Kad je kod kuće i nekako, ali kad ode na fakultet, briga.

Meho je meni bio isti. Jesmo se manje igrali i pjevali, ali objasnio mi je da je to zbog fakulteta. Nisam shvatala Ajšinu brigu, a ni bila dovoljno odrasla da shvatim da nešto, stvarno, nije u redu.

Otac je taj dan došao ranije sa posla i još s vrata rekao:

– Ubio se Meho!

– Koji Meho? - upita majka.

– Naš bona, Selimov.

– Šta bolan? Kad? Kako? - izusti majka u dahu.

– Ništa ne znam, zaklo se žiletom. Našli ga u sobi. Vele da čistijeg meita nisu vidjeli.

Majka je plakala. I ja sa njom. Zovnula je babu da spava kod nas, a ona i otac su otišli kod Ajše i Selima. Ne znam kada su došli, ali je majka opet ujutro rano otišla, a otac je otišao na posao. U kući je tih dana odzvanjala tišina.

Htjela sam da odem kod Ajše, ali majka mi nije dala.

– Još je rano - govorila je.

Čula sam kako uveče govori ocu: – Ni suzu nije pustila, okamenila se jadnica.

U svojoj dječijoj glavici zamišljala sam „okamenjenu“ Ajšu. Oči su joj bile zeleno, drago kamanje, a njene alke na ušima bile su još veće i ljepše. Dugo mi je ta slika „okamenjene“ Ajše ostala u sjećanju.

Ajšu sam vidjela tek nakon petnaestak dana. Stajala je naslonjena na kapiju, kao da nekog čeka.

Pritrčala sam i obgrrlila je. Glava mi je bila na njenom stomaku. Počela je plakati.

– Nemoj plakati Ajša.

Bila sam sa babom u crkvi. Zapalila sam Mehi svijeće. Baba mi je rekla da se to radi za mrtve koje smo voljeli i da njima poslije bude lakše. Ja sam sve svijeće Mehi zapalila. Njemu je sada sigurno dobro. Nešto između osmijeha i bola pojavi se na njenom licu. Uzela me je za ruku i povela u kuću.

– Hajde da ti Ajša napravi halvu ili čemo hurmašice?

– Halvu, rekoh.

Sve je bilo isto i miris i ukus, samo nije bilo Mehe da je pojede u dahu, onako vruću. Posmatrao nas je sa tek uveličane, crno-bijele fotografije, na kradencu, sa osmijehom vječitog dječaka. Ljudi su poslije svašta pričali. Te sekta, te cura, te poludio od učenja, te sipali mu nešto u piće, ali ja sam vjerovala da se moj Meho slučajno posjekao dok se brija i nisam dopuštala drugu mogućnost, jer, zašto bi on, koji mrava ne bi zgazio, naškodio sam sebi?

– I šta ćeš sad? Nećeš valjda tu drvenu lutku staviti na policu u dnevnoj? - trznu me Sofijin glas i kao da me probudi iz sna.

– Nije to samo drvena lutka. Mnogo je ona više od toga i da imamo jednog Đepeta da je oživi, ispričala bih ti najljepšu i najtužniju priču.

I da, stavit ću je na policu u dnevnoj.

Melika Nezirovac

Melika Nezirovac je rođena 1976. godine u Travniku. Profesorica je turskog i arapskog jezika, zaposlena kao nastavnica u OŠ „Džemaludin Čaušević“ u Sarajevu, sa sedamnaestogodišnjim iskustvom u radu sa djecom.

Kreativnost je njena posebna ljubav koju je otkrivala spontano, okušavajući se u raznim poljima, samostalno istražujući ono što je zanima. Pored radova na alu foliji često izrađuje i nakit. U školi u kojoj radi već nekoliko godina vodi i Kreativnu sekciju za učenike gdje zajedno plove svijetom mašte koju svojim rukama pretvaraju u stvarnost.

Bismilla, kaligrafski ispis na aluminskoj foliji

Bismilla, kaligrafski ispis na aluminskoj foliji

Cvija Krajišnik

Cvija Krajišnik je preduzetnica, vlasnica zanatske radnje "Cicina radionica" i samostalna umjetnica. Bavi se izučavanjem i očuvanjem narodnog stvaralaštva, izradom narodne nošnje, edukacijama djece i odraslih iz oblasti folklora, starih i umjetničkih zanata, pripremom domaće hrane po starim recepturama, kao i pisanjem poezije i proze u slobodno vrijeme.

Po zanimanju je ugostiteljsko - kulinarski tehničar, pa je svoje znanje spojila sa onim što voli da radi i obogatila recepturu Vlašićkog sira, te tako napravila brend sireva pod nazivom "Čobančica". Godinama se bavi humanitarnim radom, članica je raznih udruženja, a i predstavnica Udruženja za očuvanje tradicije i starih zanata "Etno Kreativ".

У Твојим Рукама

Твоје су руке попут вјетра,
који ме носи према југу,
ја у том вјетру понесена,
не мислим на бол и тугу.

Па зграби ме у те чврсте руке,
ко ружу мирисну слободно кидај,
прикрати малчице тешке ми муке,
латицу по латицу њежно откидај!

А твоје очи баш попут мора,
које ме грли таласима,
ја у том мору потопљена,
вјерујем да сам у облацима.
О нек' та плима још јача буде,
и нек' ме грли док има снаге,
па кад ме баци у висине луде,
сазнаћеш кол'ко су те очи ми драге!

Тек твоје усне, ах, попут Сунца,
које ме купа у свом сјају,
а ја тим Сунцем окупана,
будим се негдје у правом Райу.

U Tvojim Rukama

Tvoje su ruke poput vjetra,
koji me nosi prema jugu,
ja u tom vjetru ponesena,
ne mislim na bol i tugu.

Pa zgrabi me u te čvrste ruke,
ko ružu mirisnu slobodno kidaj,
prikrati malčice teške mi muke,
laticu po laticu nježno otkidaj!

A tvoje oči baš poput mora,
koje me grli talasima,
ja u tom moru potopljena,
vjerujem da sam u oblacima.
O nek' ta plima još jača bude,
i nek' me grli dok ima snage,
pa kad me baci u visine lude,
saznaćeš kol'ko su te oči mi drage!

Tek tvoje usne, ah, poput Sunca,
koje me kupa u svom sjaju,
a ja tim Suncem okupana,
budim se negdje u pravom Raju.

Ručni rad, narodna nošnja i tradicionalna jela

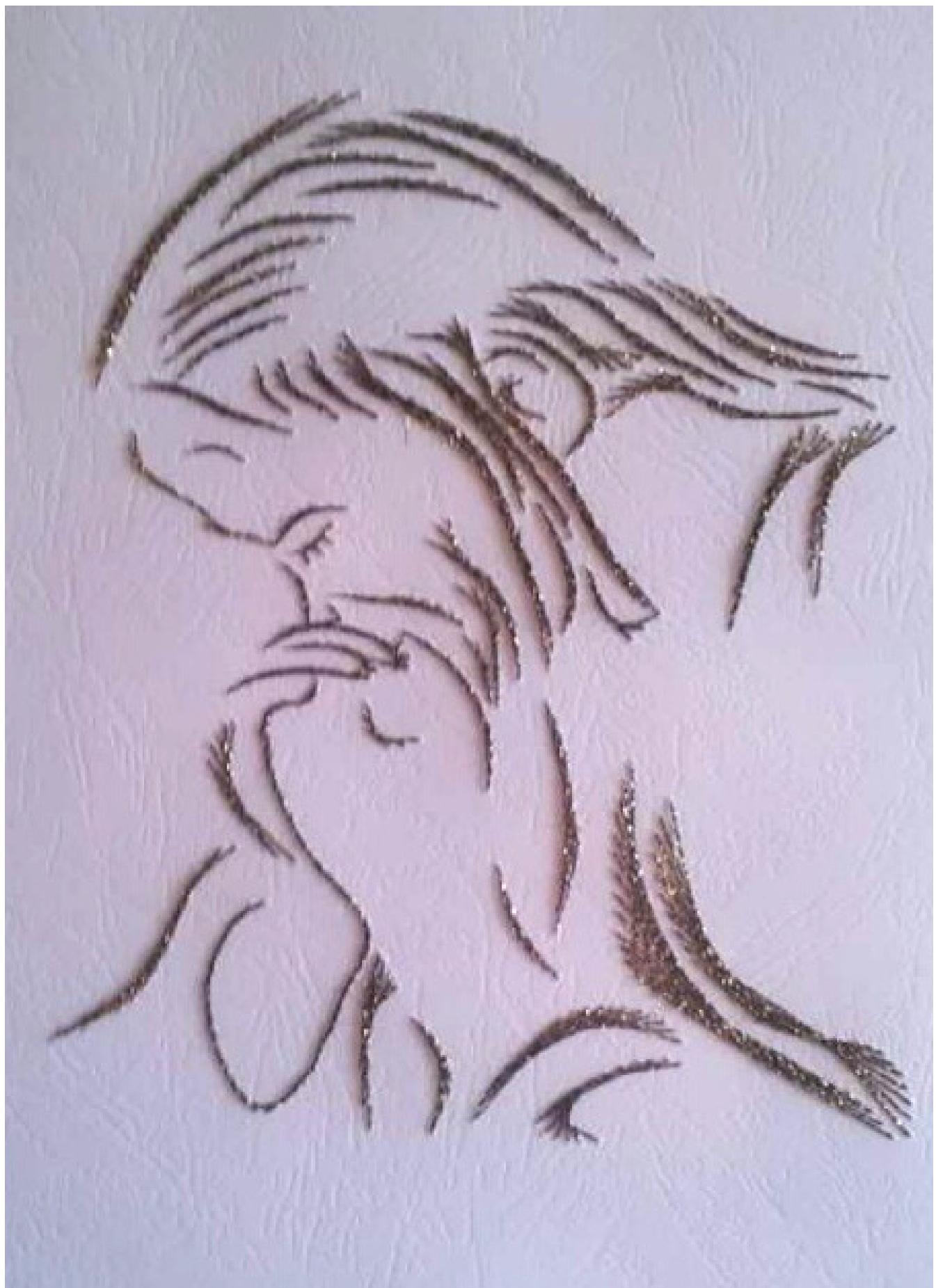

Ručni rad, muška narodna nošnja

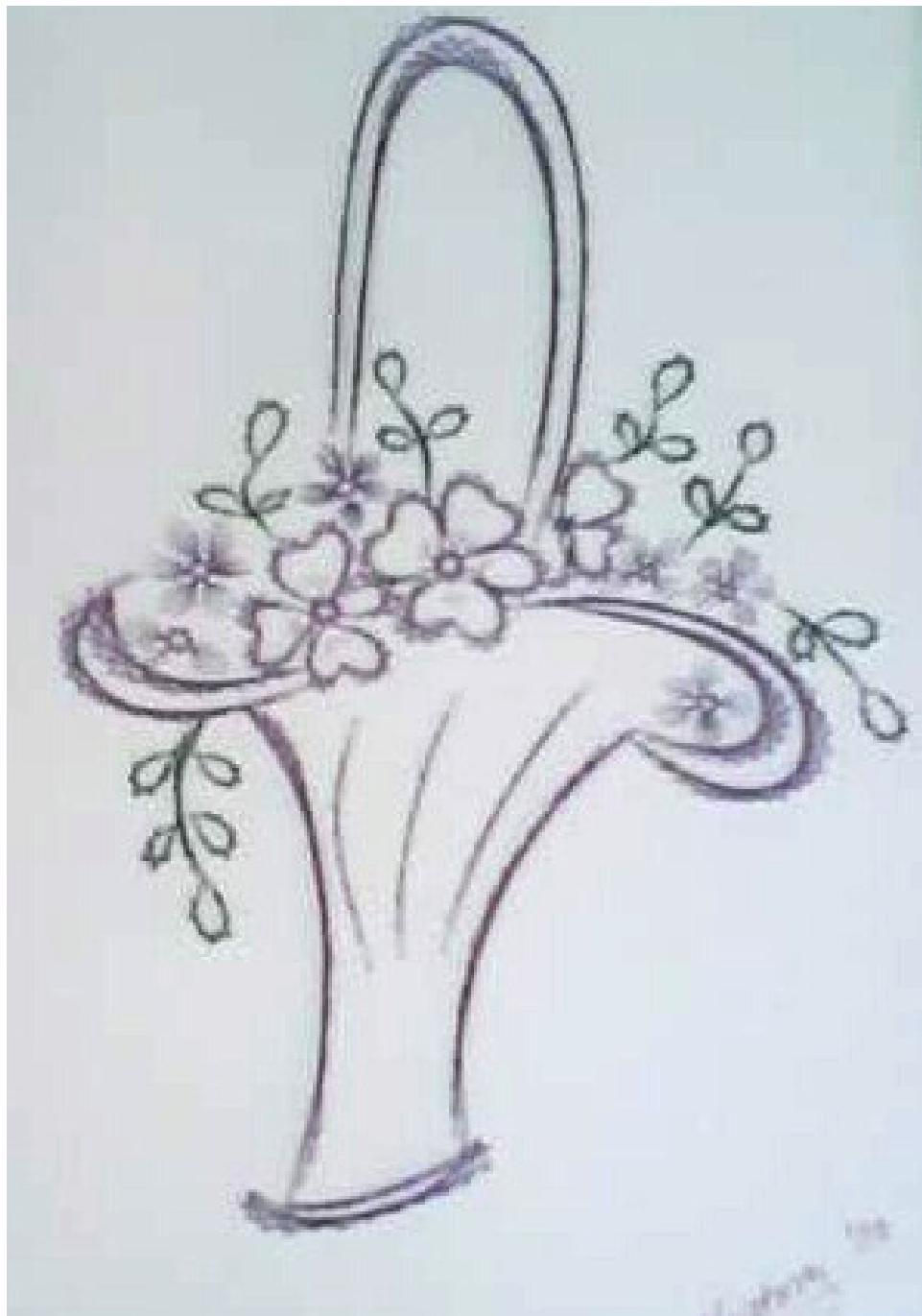

Kristina Pehar

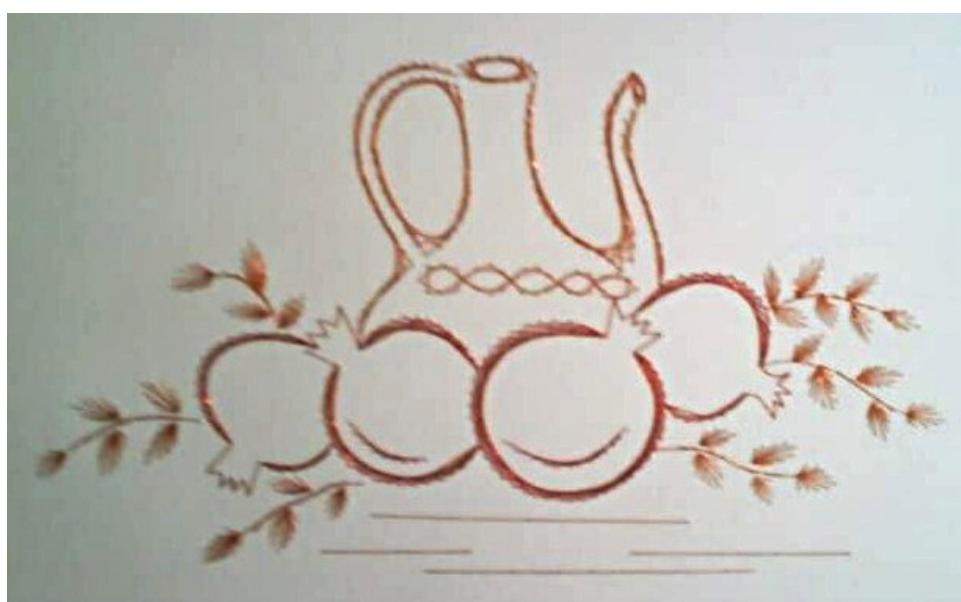
Kristina Pehar je rođena 1978. godine u Konjicu. Završila je Opću gimnaziju u Grudama i Pravni fakultet u Mostaru, gdje i danas živi sa porodicom. Radi kao terapeutkinja u Udrudi za pomoć ženama u nevolji "Majka Krispina" u Medugorju. Od ranog djetinjstva je privlače ručni radovi, kreativnost, stvaranje rukama. Izradom slika tehnikom "zlatovez" počela se baviti prije 15 godina i do sada je izlagala na nekoliko skupnih izložbi. Dva puta godišnje organizira besplatne radionice izrade zlatoveza koje su odlično posjećene. Radovi u ovoj tehnici omogućavaju joj da izrazi u potpunosti svoje duhovno, psihičko i fizičko stanje, i predstavljaju bijeg od stvarnosti u kojoj se nalazimo.

U molitvi, zlatovez

Cvijeće u korpi, zlatovez

Hercegovina, zlatovez

Lemana Turčinović

Lemana Turčinović je rođena 1997. godine u Zenici. Voli da piše i od svega više voli da čita. Idola nema, ono čemu se divi jesu rad, hrabrost, sposobnost i upornost. Vjeruje da je pod krovom porodice duši toplije i sva njena snaga su njeni roditelji i sestra.

Smatra da svi imaju energiju koja protiče, jedni je rasipaju u brizi, stresu i nerviranju, dok drugi je usmjeravaju na kreativnost, trenutke ljepote, sreću i osmijeh. *Otvorena česma može hraniti biljku, ali i proljevati se po ionako mokrom betonu. U oba slučaju voda je česmu napustila.*

Zalijevajmo samo ono što želimo da raste u našim životima.

Kad tišina odjekuje

U hodniku bolnice, ispred vrata ljekarske sobe, mlada žena zadrhta. Djevojčica se privi uz majku i nekim teškim i čudnim jecajem zaplaka. Suze, teški uzdasi i bolovi izmiješaše se s ustajalim bolničkim mirisom...

Deset joj je godina. Ispred imena i godina, ispred života u životu stoji dijagnoza: "rak". Godine kada su roditelji djetetu puhali u krila za letenje kroz život, njeni su puhali u rane. Kada su druga djeca pjevala: "Na ulazu u školu čekamo u redu...", ona je sjedila i čekala vizitu, infuziju, terapiju. Niko joj nije izdao crveno meteorološko upozorenje i dijagnozu, dane u bolnici, na operaciju, terapije došla je nepripremljena. Bilo je to njeno ljeto bez sunca. Svu hladnoću svijeta, osjetila je u julu. Operacija. Bol, koliko snažna toliko strašna, pala je na njena slaba ramena. Rezultati operacije, terapija, pa nada.

Skidaju joj zavoje i govore kako će sve biti dobro. Roditelji šaputaju da nikada nije sama. Da je čekaju škola, prijatelji, da je čeka život. Nije bila dobro, prognoze nisu bile obećavajuće. Ona je to osjećala. Brinula se za majku i oca. Majka nije bila direktorica škole, ali je bila njena najbolja učiteljica. Otac nije bio doktor, a iza njega su bile neprospavane noći, ustajanje navečer i davanje sirupa. Oduvijek su kreirali svijet po mjeri njenih očiju. Nije htjela ulogu u ovakvoj predstavi. Željela je da raste, uči, živi, da slave zajedno njene uspjehe...

U hodniku bolnice, ispred vrata bolesničke sobe mlada žena zadrhta. Suze se izmiješaše s ustajalim bolničkim zrakom. I nauči da jedan cijeli život može trajati tek godina deset. Laku noć djevojčice, sada kada više ništa ne boli. Sjećanja ne blijede. Da je bila drugačija sudbina možda bi bila vrhunska glumica, nagrađena spisateljica ili divna doktorica? Spriječimo. Na vrijeme liječimo. Pobijedimo za one koji pobijedili nisu.

Luksuz

Cijeli život nas uče da je luksuz skup na
cijeni.

Da iz njegovog blještavila isijava
materijalno bogatstvo, raskoš, uživanje i
izobilje.

Onda pred kraj samoga života shvatimo
da luksuzne stvari nemaju cijenu.

U pravom smislu te riječi.

Luksuz je porodica na okupu.

Luksuz je višegodišnje prijateljstvo.

Luksuz su draga lica u blizini.

Luksuz je domovina.

Luksuz je bistra rijeka i nebo plavo.

Luksuz je topao dom i topla riječ.

Luksuz je što siti liježemo.

Luksuz je što se zdravi budimo.

Luksuz je što majka može da pročita ovo.

Fotografije aviona, kamiona, jahti,
šarenih plahti, bazena, arena, restorana,
dvorana, broševa i groševa.

Sve smo te fotografije platili. Skupo.

Selma Mandžić - Đozo

Selma Mandžić-Đozo je aktivistkinja i pravna konsultantica iz Sarajeva. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Pored toga što se bavi pravnim poslovima, već dugi niz godina učestvuje i u radu na projektima u vezi sa zaštitom ljudskih prava, sloboda i demokratije. Čini dio mreže mladih žena aktivistkinja koje svojim kontinuiranim radom i stvaranjem doprinose boljitu u našem društву.

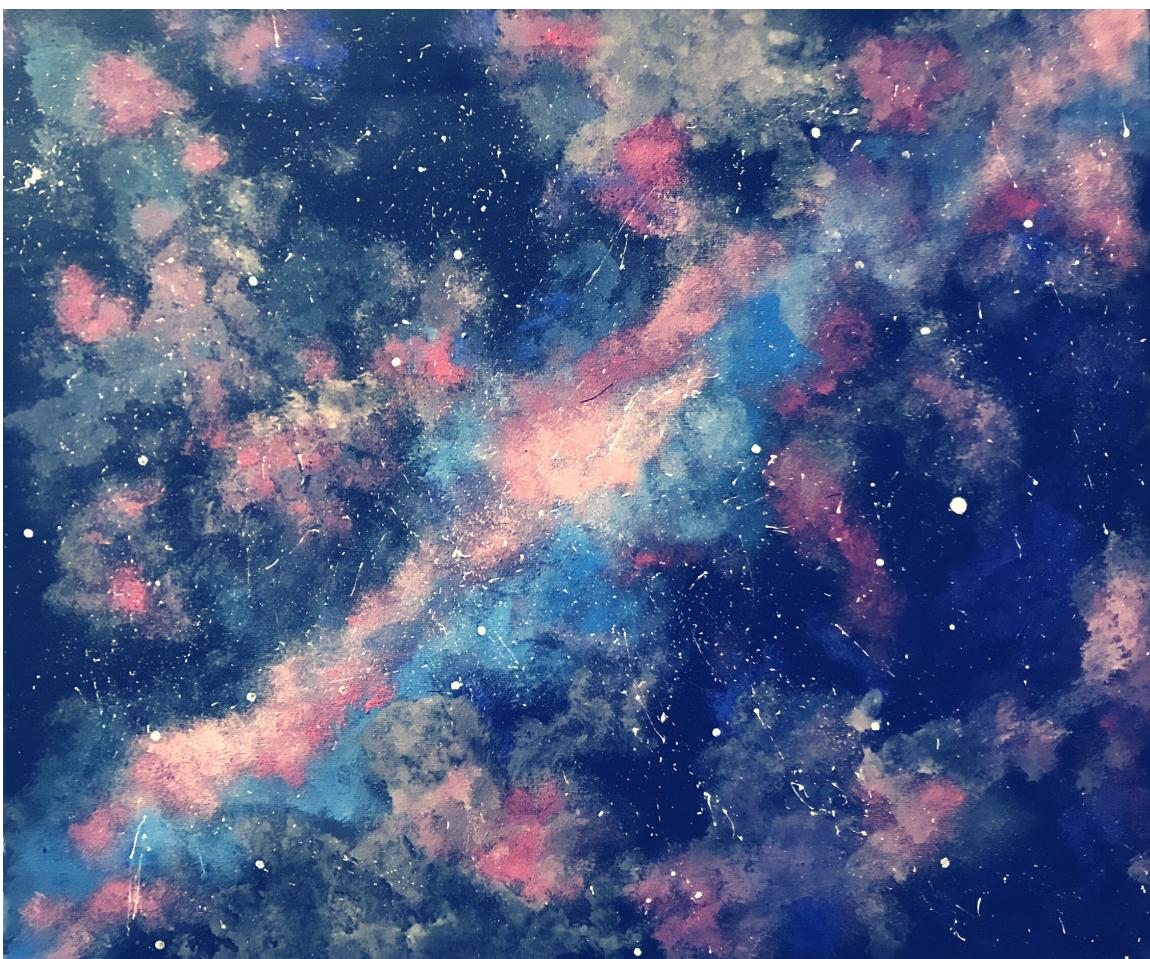
Talenat za slikanjem i pisanjem je pokazala još u detinjstvu. Zanimaju je apstraktne i slobodne teme, bez zadane norme. Svojim individualnim stilom nastoji izaći iz okvira koje nam društvo nameće.

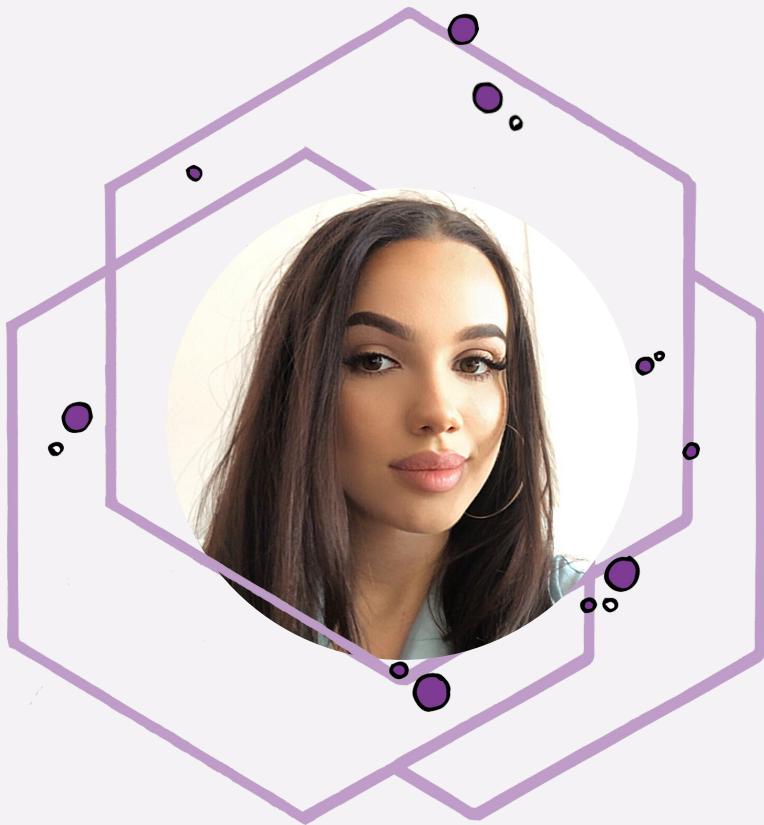
Galaxy Rose, akril

Foggy Forest, akril

Milky Way, akril

Adna Sarah Mujić

Adna Sarah Mujić je rođena 1999. godine u Mostaru. Završila je *Koledž ujedinjenog svijeta*, te se obrazovala na Oxford univerzitetu i Univerzitetu Beč, a trenutno je studentica na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

U osnovnoj školi se, inspirisana novelom *Mali princ*, počinje izražavati pisanjem proze i poezije, u želji da njeguje svoju duhovnost, te da je podijeli sa drugima. U slobodno vrijeme se bavi tenisom, sviranjem i učenjem stranih jezika. Smatra da je boravak u prirodi izuzetno važan za istinsku regeneraciju tijela i uma, te najveću inspiraciju osjeća uživajući u zelenilu i svježem šumskom zraku.

Ko ste vi

Pomislih: "Zašto, češće, ne uživam u samoći, u sopstvenim mislima, u sebi...?"

Da li smo naučeni da je samoća sinonim za tugu, izoliranost? Od koga smo to naučeni? Tomu smo naučeni od strane ljudi koji sreću, prihvatanje i odgovore traže van sebe, nesvjesni da je baš ono od čega bježe jedini put.

Naravno, ne budite uvijek sami, okružite se ljudima koje volite i koji vas vole. Ali, ne zaboravite, gotovo najveću pažnju, obratiti na onog kojeg morate voljeti i koji vas mora zavoljeti, pa i najviše, a to ste sami Vi.

Upoznajte sebe. Obgrlite sve mane i vrline. Prihvatile sebe, pohvalite i kritikujte sami sebe. Oslobođite se ega, ubice sreće. I tek tada ćete biti potpuno slobodni.

Čitaj

Čitaj.

To je ključ istinskog bogatstva. Ključ vrata prošlosti, sadašnjosti, a i budućnosti.

U knjigama je ljubav, utjeha i putokaz. U tim drvenim koricama i nabacanim riječima na papiru, krije se piščeva strast, želja da te štoku nauči.

Zato čitaj.

Uzmi tu prašnjavu knjigu sa police, udobno se smjesti i pusti da ti bude prijatelj.

Sretna žena

Ona koja odluči izabrati vjeru 'mjesto sumnje

Ona koja bira izdržati, a ne odustati

Ona koja zatraži utočište kod Boga od svojih strahova

Ona koja bira da vidi dobro u drugima

Ona koja odluči oprostiti i sebi i drugima

Ona koja je dostojanstvena i vjerna svojim načelima

Ona koja drugog obraduje i usreći

To je sretna žena.

Karolina Atagić

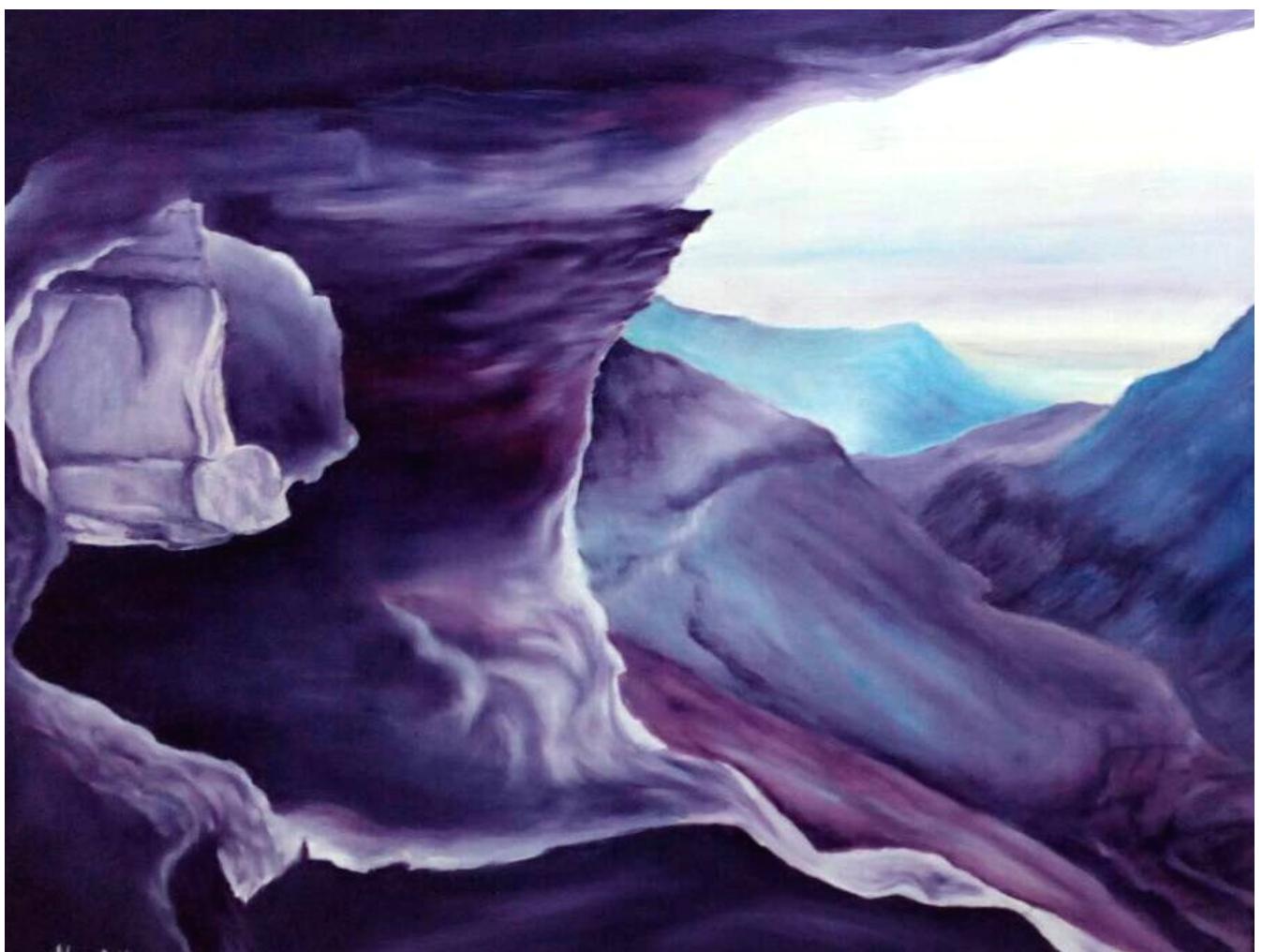
Karolina Atagić (rođ. Lung) je rođena je 1943. godine u Reutlingenu u logoru. Poslije II Svjetskog rata se vratila u Sarajevo gdje su i ranije živjeli njeni roditelji. Po zanimanju je ekonomistica ali se bavi slikarstvom od ranog djetinjstva. Njen djed i njegova porodica su također bili slikari i obnavljali su crkvu Sv. Josipa na Marijin dvoru. U toku školovanja je dobila i Jugoslovensku nagradu za slikarstvo. Pohađala je privatnu školu Kulenović Mimice, a od 1963. je članica likovne sekcije u Selji, čija je sada i rukovoditeljica. Imala je nekoliko samostalnih izložbi, a posljednju je finansirala Ambasada Poljske. Članica je Art Amerike i 2021. godine je proglašena kao druga na Balkanu po popularnosti. Više Karolininih likovnih radova su dostupni na online portfolijumu stranice *ULU HKD Napredak*.

Bijeg iz Egipta, ulje na platnu

Podzemno jezero, ulje na platnu

Sinajska planina, ulje na platnu

Zdenka Tomić

Zdenka Tomić je rođena 1948. godine u Mostaru, a nakon osnovne upisuje Učiteljsku školu. Po završetku škole, ljubav prema prirodnoj znanosti odvodi je matematičari i fizici na Pedagoškoj akademiji. Radeći sa djecom u osnovnoj i srednjoj školi uvijek je isticala razuman pristup bilo kakvom zadatku, ne samo onom školskom. Stoga nastoji djeci ugrađivati ljubav prema učenju i logičkom prosuđivanju. Smatra da svi zakoni u fizici proizilaze iz Božjeg zakona, nadopunjavaju se, potpomažu, a nikada ne mrze jedan drugog. Na nama je da ih posložimo i primjenimo. Iako u mirovini, sa svojom obitelji, uvijek je spremna na suradnju za dobrobit onih oko sebe.

Svojim putem

Pandemija korona virusa svojim je djelovanjem jako promijenila naš život, svima je donijela mnogo nesigurnosti i nemogućnosti planiranja života. Tražimo zaklon i spasenje kod Nebeskog Oca, unatoč svim nevoljama koje nas sustižu, molimo Ga da nas te nevolje ne učine uskogrudnim, te da mislimo samo na sebe. Majka Božja je majka svih naroda, a veliki cilj našeg zemaljskog života sastoji se u tome da zajedno s Njom vječno ljubimo i hvalimo Boga, jer zadnju riječ nemaju patnja i nevolja, nego hvala Bogu.

Teško je, ali se mora boriti, ne pridružiti se ogovaranju, nego hrabro i pobjednosno izgovarati svoju riječ tj. imati svoj stav. To mogu samo rijetke žene i majke, ali ih mi moramo slijediti. Hrabra je ona majka koja ne kuka i bespomoćno ne sliježe ramenima, nego radi na sebi kako bi iznutra pokušala „mijenjati sebe i one oko sebe“. Mi to kratko kažemo – mijenjati svijet.

Tražiti ljubav... ona je svuda oko nas, ali je mi često ne primjećujemo. Ljubav koja svoju energiju ne crpi iz isključivo ljudskog nego odozgo, ta Božja ljubav postaje aktivna u ljudima - za druge ljude.

Ljubav pokreće dinamiku, donosi kretanje i dobre plodove, te ugodnu atmosferu razgovora.

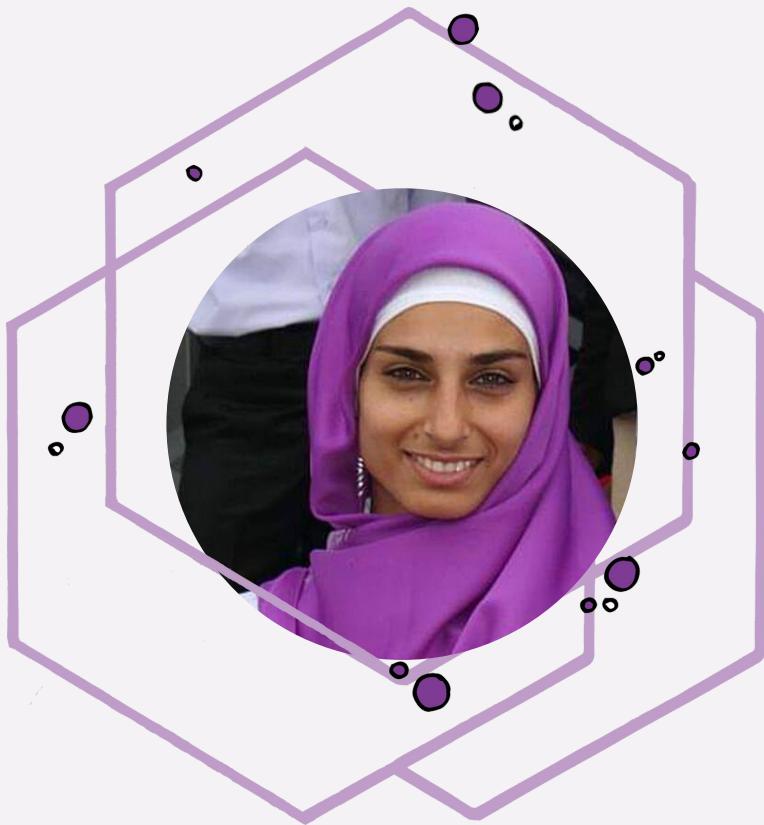
Zastajemo, ponestaje snage... ali "dar jakosti" daje nam nadnaravnu sposobnost da i u najkomplikiranijim situacijama hrabro, pobjednosno i s određenom lakoćom idemo svojim putem. Tko ima dar jakosti, taj će i u poslovnim teškoćama ostati pribran i staložen, on ima i sposobnost odupiranja unutarnjem nagonu za žalošću i pesimizmom. Takva osoba ima potrebu nadvladati najveće teškoće, jer se osjeća iznutra zdravo i svježe.

Dobar život se dogodi samo tamo gdje se uloži veliki trud, tamo gdje suzbijamo strasti, da budemo gospodari strasti, a to se postiže jačanjem emocija. Jako nam štete strahovi i brige, kada nama ovладaju izmučeni smo i patimo. Nedostatak riječi u svom riječniku neki iskazuju psovkama, jer ne znaju iskazati svoje emocije pa psuju. Zatim ogovaranje: "Samo kukavice ogovaraju", rekao je papa Franjo. Ako netko počne ogovarati, onda ga treba prekinuti suprotnom pričom da to nije baš tako, navesti neki primjer i tada prestaje ogovaranje. Zatim krivnja: krivnju bacamo sa sebe, jer je ne možemo nositi. Nitko ne želi preuzeti krivnju, svi od nje bježe. Jedni drugima reći: idemo iznova, ponovno će biti bolje, ne vezati se za promašaje, nego ići dalje, pronaći nešto dobro i to pohvaliti. Za zlo ne treba snage, za dobro treba dosta snage... Samo gledajući neće se ništa dogoditi, u vrtu neće samo od sebe narasti ni paprika ni rajčica ako ih mi ne zasadimo. Nužno je, znači, uložiti trud, ako želimo nešto dobro.

Prvo je: osloniti se na Boga i promatrati prirodu oko sebe. Svima bi nam trebala biti uzor Majka Božja u nježnosti, dobrostivosti, poniznosti, blagosti i strpljivosti, poslušnosti i služenju. Ukoliko smo odgovorni pojedinci, tako će nastati i odgovorna zajednica koja nam je posebno potrebna. S naše strane mora postojati veliki trud oko samoodgoja, svakodnevno učeći kako bismo bili bolji ljudi danas, nego jučer. Treba nam jasan uzor na životnom putu kako bismo lakše svladali svakodnevne životne poteškoće. Želimo da nam vladaju stalno ljubav, istina i pravednost, jedinstvo koje ne prerasta u masu i ne vodi ropskom duhu, pa takav svijet želimo izgraditi. Izgađujmo svoju duhovnost svakodnevno tražeći Božju podršku, činimo sve da bismo drugačije i s više duše i vjere gledali na ljude i svijet oko sebe, da lakše praštamo i sebi i drugima, da više volimo i prihvaćamo i da znamo tako da se nalazimo na putu obraćenja.

Tako će Božja ljubav postati aktivna u ljudima - za druge ljude, ljubav koja donosi kretanje, dinamiku i probija uhodanu cirkulaciju. Takva ljubav donosi dobre plodove i svuda oko nas. Kroz ljubav ćemo biti svjetlo, istinski sjaj i obasjavati, kao što to rade zvijezde. Oko nas je svuda puno lažnih zvijezda, a mi tražimo prave i istinske zvijezde, uočavamo ih i slikujemo njihov trag. Kroz ljubav tako promoviramo pozitivne vrijednosti i razbijamo tmurne oblake.

Ivo Andrić je rekao: "Dok god ima mraka, ima i svetuća."

Dragana Seferović - Pilaw

Dragana Seferović-Pilav je rođena 1989. godine u Foči u romskoj porodici, ali je uspjela da se izbori sa predrasudama da Romi ne mogu biti uspješni. Srednju tekstilnu i Srednju muzičku školu završila je u Sarajevu, a potom i Fakultet za Sport i tjelesni odgoj. Od djetinstva voli ples, muziku i crtanje. Duži niz godina je svoju ljubav prema klasičnim baletu prenosila na djecu i ostvarila je mnogo uspjeha na tom polju. Balet i ples su bili načini za izražavanje svojih dobrih i ružnih emocija. Svoje nadahnuće i potrebu za slikanjem je osjetila krajem 2020. godine i tada je uplovila u svijet likovnih umjetnika. Crtanje na platnu sa akrilnim bojama gdje prenosi emociju, ljubav, a samim tim se osjeća ponosno kada vidi krajni rezultat. Crtanje joj pomaže da prevaziđe tjeskobu i tugu. Nada se da će svoje crteže pronaći okačane na zidovima onih koji vole umjetnost. Priželjuje da uskoro ima i svoju prvu izložbu. Živi u Sarajevu i majka je tri sina.

Razgovori s Bogom, akril

Smiraj Duše, akril

Odmor za Dušu, akril

Amra Avdaković

Amra Avdaković je studentica na Ekonomskom fakultetu u Tuzli i dugogodišnja aktivistica u oblastima mladih i žena Bosne i Hercegovine. Nekadašnja je sportašica, koja je zbog teške povrede preobrazila svoj tadašnji život iz sporta u ekonomske nauke. Velika želja joj je da jednog dana bude vlasnica restorana u kojem će se moći pronaći sva zaboravljena jela iz tradicije bosanske kuhinje. Svoje slobodno vrijeme koristi čitajući literaturu iz domena psihologije i astrologije. Zaljubljenica je u život, i nastoji da u svakom segmentu svog života unese dašak emocije i umjetnosti. Vjeruje da su svi ljudi zapravo jako dobri i plemeniti.

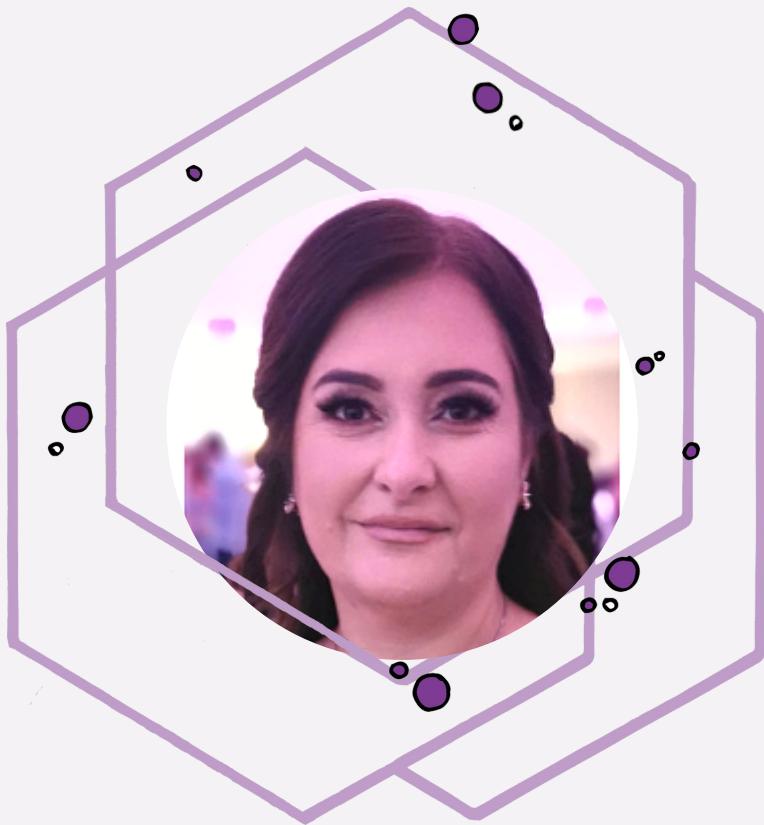
Pismo tebi

Krajnje iskreno želim ti pisati o ljubavi i načinu kako učiniti ovaj svijet ljepšim mjestom za život. Pisat će ti o tome kako doživljavam tebe i tvoje mogućnosti naizgled krhkog, ali jaka ženo. Ti, čije postojanje donosi nešto najvrijednije na ovom svijetu. Život.

Ne pričamo o materijalnim stvarima. Pričamo o pažnji, dobroti i nesebičnoj ljubavi. Iskustva koje u ljudima probudi shvatanja drugačijeg života, sa kojim se svakodnevno suočavaš. Snaga koja ohrabruje svijet i podsjećanje da više cijenimo ono što imamo, da se zahvalimo na svemu u životu i uvidimo važnost našeg postojanja. Pišem ti ovo pismo sa nadom da će u tebi probuditi sve one plemenite i kvalitetne osobine koje krase svaku ženu. Da ćeš biti hrabra, spremna i odvažna u onim stvarima za koje se boriš. Ne znam kako se osjećaš, ali znaj da sam tu za tebe, da ti pružim ruku za borbe i dane koje dolaze. Jedni kažu da ne mogu birati sudbinu, dok drugi hrabrim i smjelim koracima odlučuju biti kreatori svoje. Ali ti moraš da znaš da je to prilika kada će neka žena osjetiti podršku druge žene i osnažiti sve ono što nosi kroz prizmu njenog života i duše. Vrijeme koje dolazi iskoristi kao mogućnost vraćanja svega onog što je u jednom trenutku potisnuto. Zahvali se Bogu na još jednoj prilici koju ti je dao da ovaj put budeš bolja za sebe, sa puno više podrške i ljubavi koje ti život daje. U svemu nađi zrno ljubavi, vjerovanja i snage da sutra donosi novi i bolji dan. Ti imaš razlog svog postojanja i treba da znaš da ovaj svijet zaslužuje nekog poput tebe, jedinstvenog. Hvala ti što si dio ovog našeg društva u kojem se čuje tvoj glas u borbi za opstanak i postojanje mnogih žena. Nesebično dijeli svoje osjećaje i emocije onima koji žele da te čuju.

Nadam se da ćeš ovo pismo čuvati u vremenima kada nećeš znati odakle da kreneš, kada će valovi emocija i misli prolaziti tvojim umom i tijelom, ali ćeš ipak znati da je vrijedno boriti se do zadnjeg dana.

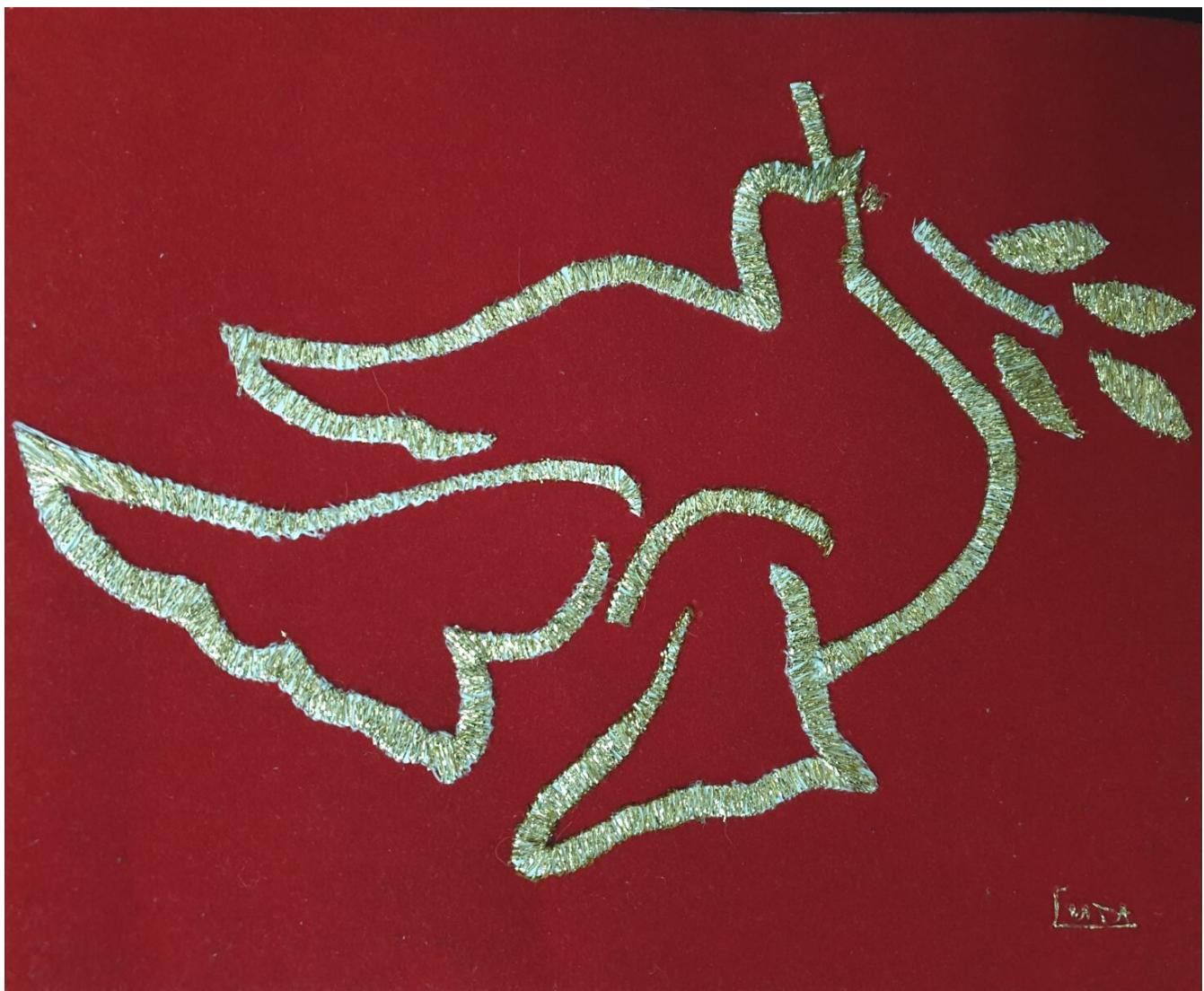
Na tebi je zadatak da takve prilike prepoznaš i prihvatiš kao životnu ulogu sa kojom si došla na ovaj svijet. Do tada, voli i prihvati kod sebe ono sve što jesi i što nisi. Jer, ipak se takva kao ti nikad više neće roditi.

Cvita Marić

Cvita Marić je rođena 1972. u Bonnu, u Njemačkoj. Odrasla je i završila osnovnu i Srednju ekonomsku školu u Mostaru. Ljubav prema ručnim radovima i rukotvorinama stječe odgajajući se s bakom. Završila je tečaj zanatsva oslikavanja drveta i stakla u Turskom konzulatu u Mostaru 2009. godine. Bavi se zlatovezom, oslikavanjem stakla, heklanjem, vezenjem i drugim tehnikama. Članica je Folklornog društva "Zlatovez" sv. Cim u kojem je imala više izložbi svojih radova.

Majka je četvero djece i baka troje unučadi.

Golub mira, zlatovez

Andeo, zlatovez

Ajla Kubat

Ajla Kubat je rođena 1987. godine u Kaknju, gdje je završila osnovnu školu i Opću gimnaziju. Godine 2012. na Poljoprivredno-prehrambenom fakultetu, na Odsjeku za prehrambenu tehnologiju stiče zvanje magistrice prehrambene tehnologije.

Pisanjem lijepе riječi bavi se još od gimnazijskih dana, kroz koju nastoji izreći duboku duhovnu poruku, protkanu filozofskim pogledima na život. Inspiraciju pronalazi u Stvaraocu i u svemu što On stvara, a što ostaje netaknuto od ljudske ruke, u prirodi, u sitnim, malenim stvarima oko nas, zatim kroz vjeru, filozofiju, historiju, psihologiju. Piše slobodnim stilom (i poeziju i prozu) i često piše pod pseudonimom "Izbjeglica iz Besmisla". Živi i radi u Sarajevu.

U smislu

Uzmičem,
Svemu što tamnica je.
Ljubavlju Njegovom što me vodi.
Podići ču pogled visoko iznad ništavila
Uprljanog nesvjesnošću.
Jer znam šta Smisao je.
Znam,
Svjetlost Njegova Apsolutna je
Istina je
Moje Vođstvo biram da je.
A gore
Visoko iznad ničega
Je Put o kojem sanjaju oni, Ljubavi željni.
Jedini Siguran put.
Da bi se dolje ŽIVJELO!!!

Znak

Kad po Putu Tvom
Koraci se razlome i prospu
kao biseri raskinuti od niza svoga
nejasni,
kao Ha Mim,
kao Elif Lam Ra
Tada znam da Znak je Tvoj
da poslije skrivenog dolazi jasnoća
Tada znam da Obećanje je Tvoje
poput Ajeta Jasnih
iz Knjige u Koju nema nikakve sumnje.
jer, samo Ti znaš Smisao i Svrhu...

U dubinama

Ispred sebe vidim nadu. Iznad su krošnje, ogoljene do kosti, koje samo što ne prsnu od želje za novim življnjem.

Čujem tišinu, koja ne poziva na riječi.

Koračam tako Bulevarom da prizovem to skorije rađanje. Da mi zamiriše *incognito* to davno zaboravljeni proljeće. Da probudi u meni ono što mi u duši fali. Da mi iznova objasni suštinu, tu smisao cjelokupnog postojanja. Da nadoknadi svaku čežnju davnih proljeća puštenu, odbjeglu, kao balon nespretno čuvan prstima djevojčice, odbjegao u trenutku kada nije trebao. Kao breza sam. Stapam se među stablima, a istovremeno vrištim tako očiglednom različitošću. U najdubljim dubinama duše moje ključaju sokovi novog življena, novih nadanja. Ukorijenjuju me u zemlju, uranjaju u oblake. Živim. Rastem. I dišem. A iz dubina moga *nefsa* izbjija svjetlost, koje da nema, potonula bih. U dubine oblaka, ili u mračnu zemlju. Dišem. I izdišem. Sav nemir. Sve što dušu tišti. Život je sad ljepši. Zrak je čistiji. Pogled bistriji. Korijenje moje *hamd* čini Stvoritelju. Nazire pupove ponovnog rađanja. Gore, visoko, pod oblacima.

Amra Pintul

Amra Pintul je rođena 1976. godine u Mostaru. Od 1988. godine je zaposlena kao vjeroučiteljica u Osnovnoj školi „Bijelo Polje“ u Potocima. Udata i majka sina Ismaila i kćerke Zejneb. Zagovornica je cjeloživotnog učenja, kako formalnog tako i neformalnog. Održala je blizu trideset radionica u zemlji i regionu, kroz koje poučava žensku populaciju raznim tehnikama poput: dekupaža, crtanja na aluminiji, izradi sapuna i slično pri čemu također radi na osnaživanju žena u raznim segmentima života. Povremeno učestvuje u radu MRVBiH. Podržava sve pozitivne promjene kod pojedinca i zajednice uz moto: „Ne postoje nepremostive prepreke, samo treba naći način kako da ih prevaziđemo.“

Halka, rad na aluminijskoj foliji

Edina Heldić - Smailagić

Edina Heldić-Smailagić je rođena 1982. godine u Banjoj Luci. Doktorantica je na studijama iz psihologije Univerziteta u Sarajevu. Voli da piše i ima nekoliko objavljenih knjiga, od kojih je posljednja "Čarobna igra ljubavi", objavljena 2021. godine. Predsjednica je BZK "Preporod-Gradsko društvo Banjaluka", te polaznica studija glume pri Gradskom pozorištu "Jazavac". Radi kao policijski psiholog u Upravi za policijsku obuku. Udata je i majka dvoje djece.

Osmijeh Mona Lize

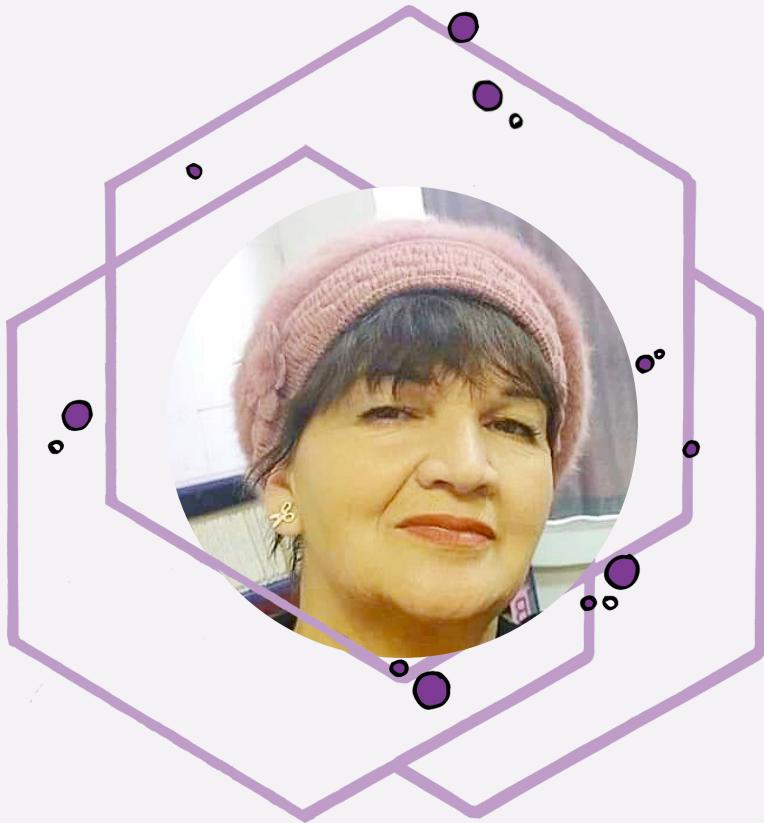
Rekli su da je „klasični autista“, a ja sam vidjela dijete - vilenjaka koji pjeva, pleše i hoda na prstima. Na trenutak sam pomislila da je „naš“ svijet, u kojem oni navodno nisu, ljepši, bajkovitiji i raskošniji. Sjedio je s mamom u hodniku, tj. i nije, pošto je stalno želio da pleše i da se unosi drugoj djeci u lice svojim velikim očima, boje vedrog neba. Poželio je da otvara vrata i da zaviri svuda, kao da se iza svih tih bolničkih vrata kriju čudnovati šareni svjetovi, koji samo čekaju njegov ulazak. Mama ga je stalno prekidala u toj veseloj igri brinući se da svima u čekaonici smeta. Stalno se izvinjavala nama (što on lupa vratima, ili se dere, ili oglašava ili što prilazi djeci), a u isto vrijeme i smijala sinu, krišom. Mogla je tražiti prednost od medicinskih sestara i dobiti prva red u dugom redu za čekanje, ali ona to nije učinila. Znam zašto. Znala sam ja kako je njoj. Znam kako je kad voliš sina koji je drugačiji od drugih. Vjerovatno su joj mnogo puta rekli da ga „urazumi“ i „učini nešto“. Često, ako ne i stalno je stajala između dvije nepomirene struje: njene ljubavi prema sinu i pogledu većine (nas) na njega i njihov odnos. Taj njen tajni smiješak na njegovu igru je bio tako neodoljiv i nadnaravni. Da sam mogla naslikala bih ga da bude ko čuveni smiješak Mona Lize - da nas uvijek podsjeća šta je bezuslovna ljubav. Zamišljala sam kako se igraju kad nisu među nama ljudima, u ovom zatvoru prepunom nekim pravilima i principima, kako sigurno uskoči u ples, kao neka vedra djevojčica i uživa, a on se zvonko smije. Sada je nepomična i progovara samo kad se izvinjava i čeka doktora igrajući po pravilima, koje je napisalo društvo „zdravih“. On je vuče jer ne razumije njenu pasivnost i suzdržanost. Moli je pogledima da se igraju. Sve mame u čekaonici gledaju okolo, u pod, u tavanicu, u vrata i sve što im miče pred očima, osim ne u život u tom djetetu, koji plijeni pažnju. Razumijem ja i njih, one misle da će ako gledaju učiniti da toj mami bude neugodno, jer ni one same ne vole da se u njihovu djecu gleda. A djeca, djeca pomno posmatraju njenog sina oduševljena i očarana, pomalo mu i zavide što on smije da pleše i pjeva, a oni moraju da budu mirni dok čekaju svoj red. Oni su ustrojeni vojnici s olovom oko nogu, a on dijete svjetlosti. Tako to izgleda sa strane onima, koji žele da vide i koji mogu da vide.

Jedan dječak nije više mogao da izdrži i ustao je kako bi mu se pridružio, ali ga je mama oštro prekorjela i pritrčala da ih odvoji, kao da će ga neka neman oštrih zuba pojesti pred njenim očima, a onda se malo žacnula, kao da je uradila nešto strašno. I jest. Povukla se pred svojom osudom tog veselog djeteta sa svojim sinom kao osuđenica na vječni mrak, pogodjena sopstvenim strahom od nepoznatog. I ako je znala koliko je pogriješila nije ni pomislila da sve to ispravi (iako je to nemoguće) ili bar da pokuša reći nešto što će ublažiti njen postupak. Sjela je u čošak krijući oči, stavila sina u krilo koji se umirio odmah čim je ona digla ton i shvatio da radi nešto što ne smije raditi. Zbunjeno je gledao malog vilenjaka, kao i sva druga djeca, a on je i dalje bio veseo i dozivao mamu da se igra s njim. Mama vilenjaka se tad jako rastužila i prvi put nešto i rekla, a da to nije bilo puko izvinjavanje. Oči su joj se nakupile suzama i pogledala je prvo tu mamu, pa onda nas sve redom očekujući da neko nešto kaže ili je bar pogleda. Meni je došlo da zaplačem.

Nije niko ništa rekao, ali smo znale da smo uvučene u neki događaj poslije kojeg nećemo biti iste. Odjednom je progovorila ta snažna žena. Rekla je punim glasom, nekako sva ponosna, ali se osjetilo da drhti: „Sine pjevaj, hajd pjevaj mami glasnije“. On je tad dotrčao do njenog krila i onako veliki se u njeg ugnijezdio i počeo da pjeva i dira njenu kosu. Pjevao je kao anđeo gledajući je s takvom ljubavlju i privrženosti, ljubavlju koje bi dirnulo i najtvrdje srce. Tad su sve mame u čekaonici pogledale njihov zagrljaj i nekako se raznježile, ali i posramile. Napokon (za nju i njega) i na nesreću (našu) je došao je red da uđu kod doktora i odjednom je sve naglo posivilo u čekaonici, kao da su odnijeli sa sobom sve boje. Djeca su se još više umirila, a mame nastavile da sablasno šute. Ona mama je bila najtužnija jer će zauvijek pamtitи, kao i ja sama i sve mi ono drhtanje u glasu te velike mame, ali ipak će to sjećanje u njoj, u odnosu na sve nas druge, da budi najružnije osećanje: krivicu kojoj nema lijeka. Hiljadu puta će sebi reći da to nije željela tako reći i da nije mislila ono što je ispalо da misli. Kad god vidi neko dijete s poteškoćama bit će empatičnija nego što uistinu jeste, bit će i bolja nego što je ikad bila, ali i dalje će sjenka iz tame očiju one mame ićiiza svih njenih dobrih djela i šaptati promuklo kako je onda pogriješila kad je odvajala djecu. Mi ostale (ništa manje krive) ćemo pamtitи tišinu, koju smo dali toj ženi koja je od nas željela samo malo ljubavi i saosjećanja. Ja sam šutjela jer da sam progovorila rasplakala bih se i sigurno posvađala sa onom mamom, koja je nehotice prouzrokovala tuđu bol. Bojala sam se da ako nešto kažem još više ću produbiti taj novonastali jaz između te žene majke i nas, koji ne možemo ni da dokučimo kako je njoj svaki dan biti „posebna“. Ne znam zašto su druge šutjele, ali znam da je taj postupak od te djece (dovoljno zrele) u čekaonici napravio taoce predrasuda i straha, a prije postupka to veselo dijete im je bilo čarobno i umiljato biće.

Rekli su da je autista, a ja sam vidjela sina čiji je cijeli svet njegova mama. Nikad neću zaboraviti banjalučku Mona Lizu. Tad sam si postavila pitanje: „Čiji je svijet ljepši, moj ili njegov, njihov ili naš?“ Nisam stigla odgovoriti na pitanje dok su bili tu, ali kad ih je doktor pozvao da uđu i kad su otišli hladni i mračni hodnik čekaonice mi je sam dao odgovor. Samo sam željela što prije doći kući i zagrliti svoju djecu.

Koji bi bio vaš odgovor?

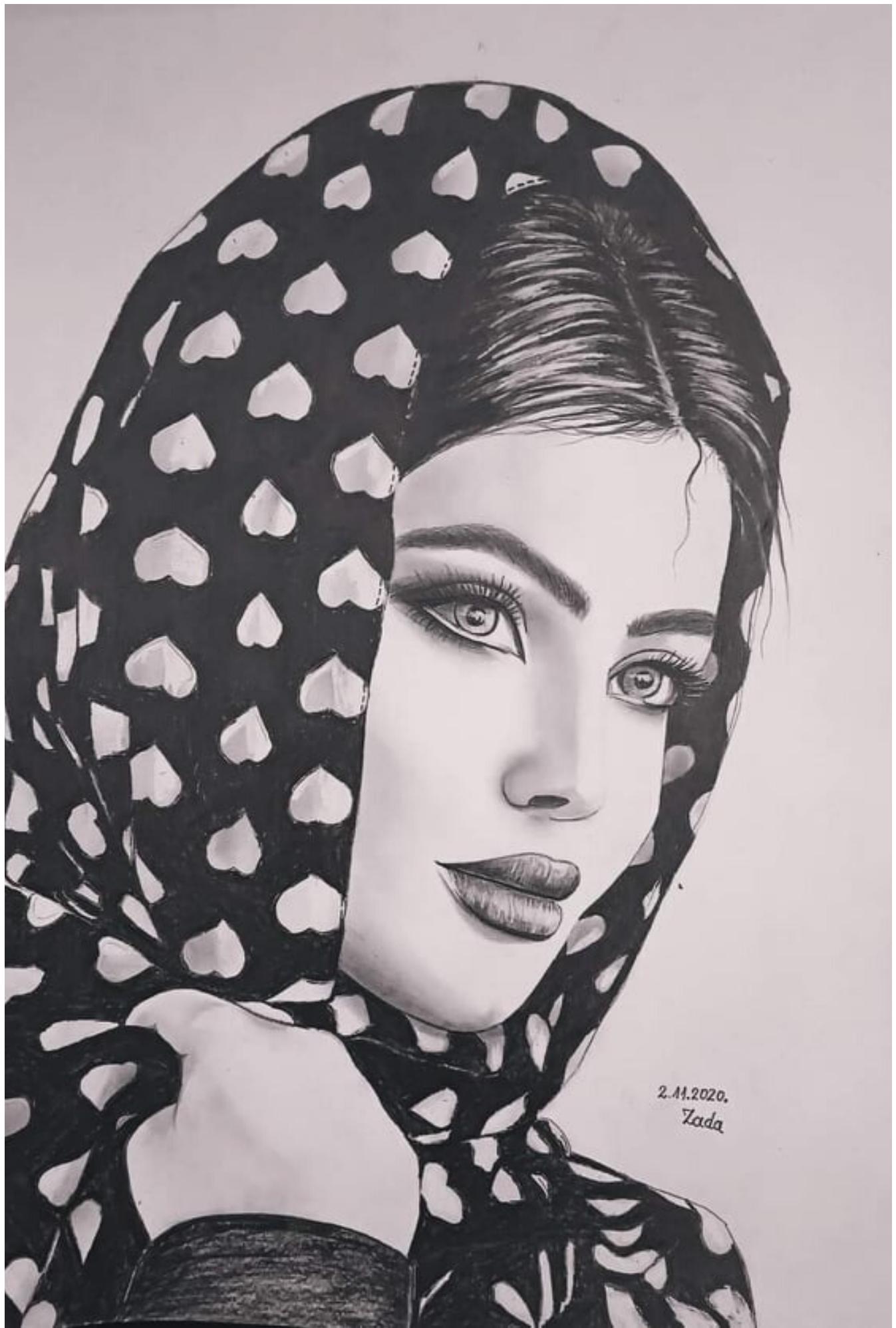

Zada Pazalja - Šahdanović

Zada Pazalja- Šahdanović, je rođena u Tuzli 1959, gdje je završila srednju školu i Pedagošku akademiju. Penzionisana je prosvjetna radnica i slikanjem se bavi kao hobijem. Osim toga se bavi i pisanjem, lektorisanjem i izradom kozmetike na biljnoj bazi. Članica je mnogobrojnih domaćih i međunarodnih udruženja likovnih umjetnika. Dobitnica je preko 300 zlatnih priznanja, a više od 20 dijamantnih, 34 srebrena, itd. Najviše uspjeha je ostvarila u crtanju portreta. Na međunarodnim takmičenjima 13 puta je osvojila 1. mjesto. Titulu počasnog doktora u oblasti slikarstva dobila je iz sljedećih država: Peru, Libanon, Engleska (2), Francuska, Španija, Njemačka (2), Rusija, Palestina, Alžir, Italija, Egipat itd. Godine 2020. u Ujedinjenim Arapskim Emiratima uvrštena je medju 10 najboljih portretista svijeta. Svoju prvu zbirku pjesama pod nazivom "Rubin u travi" je objavila 2019. godine.

Tratinčice u kosi, olovka na papiru

Našva, olovka na papiru

2.11.2020.
Zada

Dama, olovka na papiru

Tatjana Mehović

Tatjana Mehović je iz Paraćina u Srbiji. Život ju je doveo u Sarajevo, gde je pronašla sebe i svoju kreativnost kroz more radova uređenih dekupažom i oslikavanjem predmeta.

Ima malu radnju na Baščaršiji i kako je zove "Radnjica sa dušom".

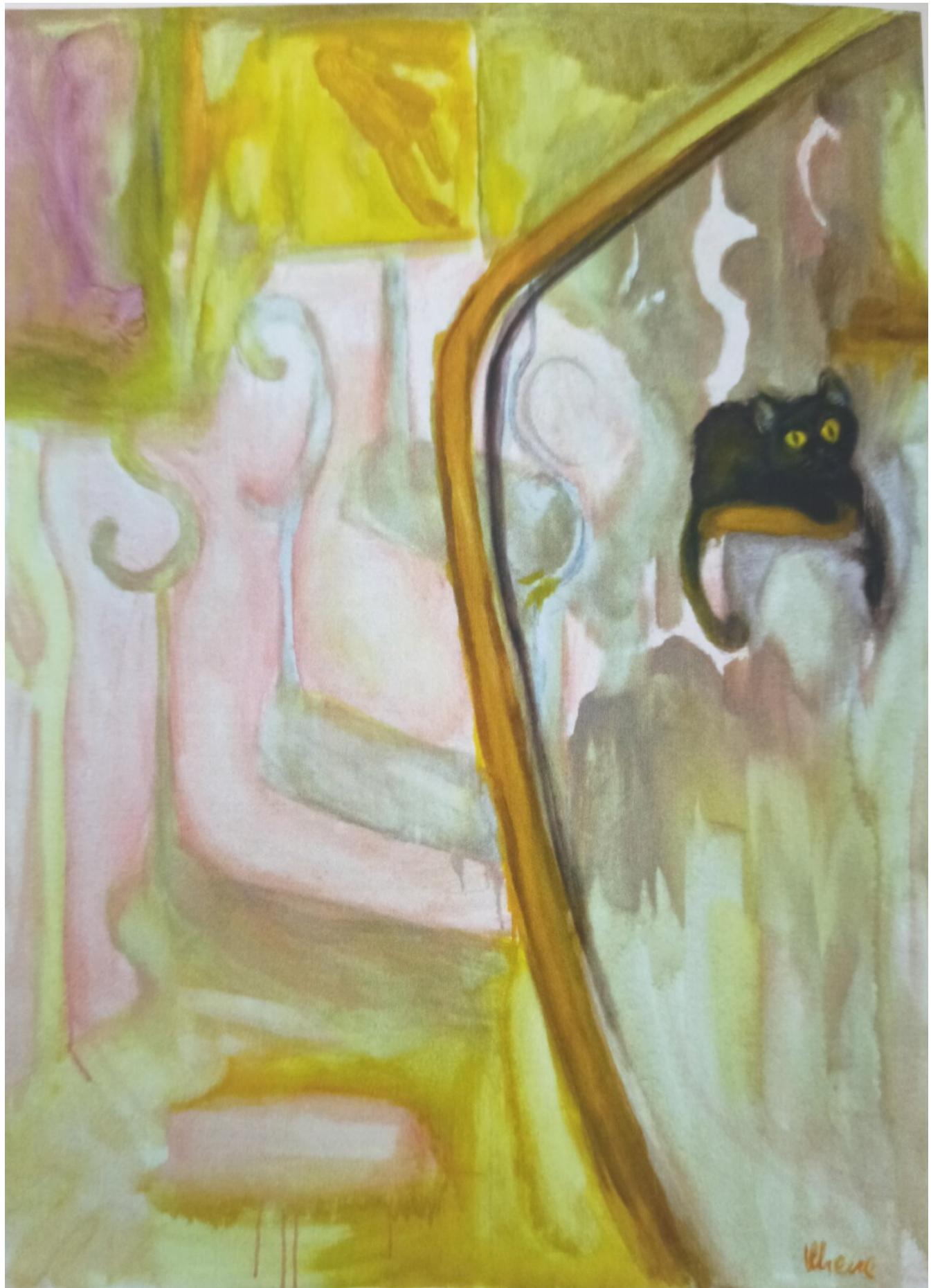

Radnjica sa dušom, dekupaž radovi

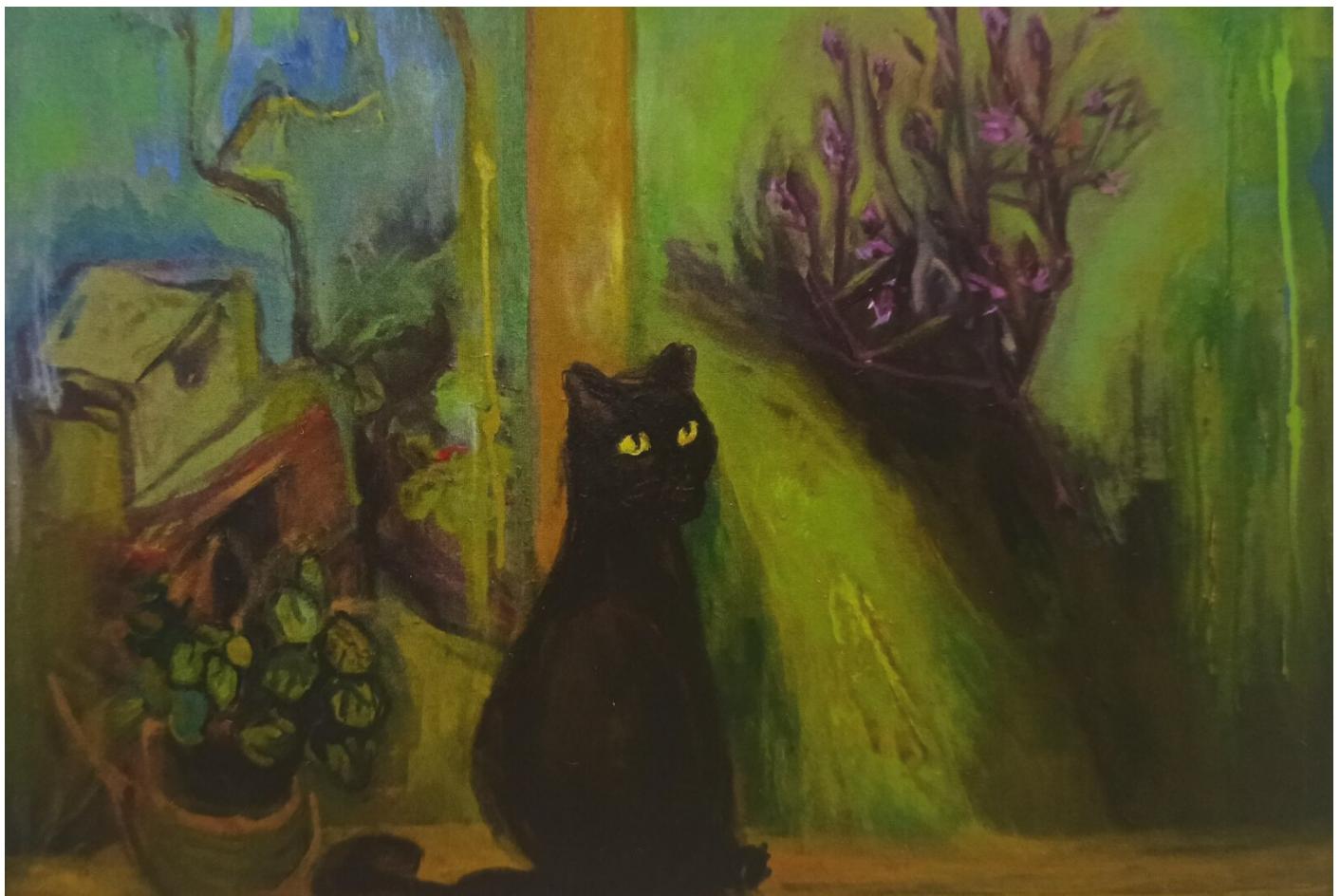

Ilhana Latifović

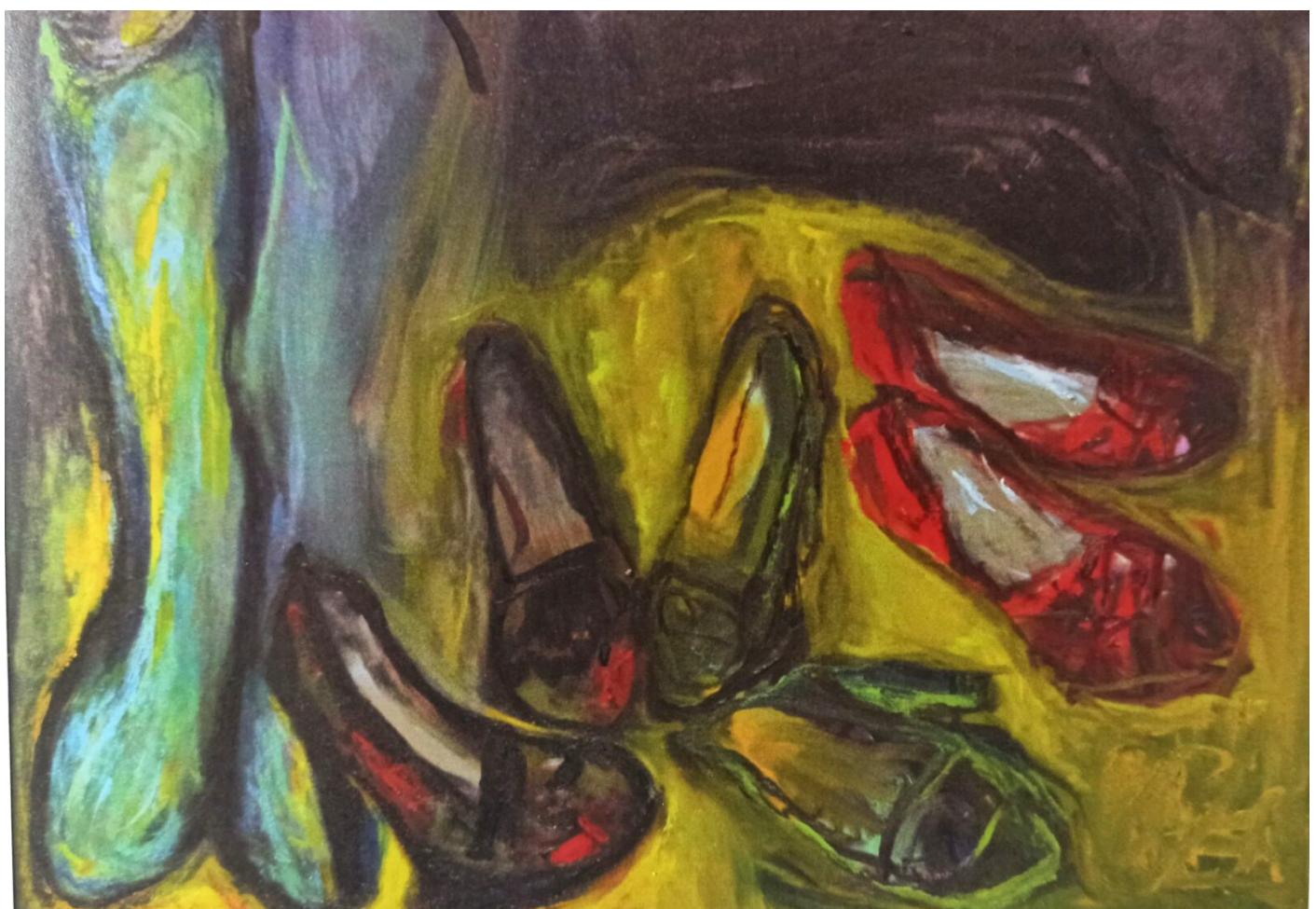
Ilhana Latifović je rođena 1984. godine u Zvorniku. Završila je Gimnaziju "Meša Selimović" u Tuzli. Akademiju likovnih umjetnosti, na Odsjeku za slikarstvo završila je u Sarajevu 2008. godine. Postdiplomski studij završila je na istoj akademiji pod mentorstvom prof.dr. Ibrahima Krzovića, prof. mr. Seada Musića, te je stekla zvanje magistrice slikarstva. Od 2010. je članica udruženja umjetnika "ULUBIH". Učestvovala je na različitim simpozijumima umjetnosti u zemlji i inostranstvu. Samostalno je izlagala u Pečuhu povodom imenovanja Pečuha za prijestolnicu grada kulture u Evropi. U oktobru 2021. izlagala je u BKC-u Tuzla, izložbom "The Queen of Darkness". Osim slikarstvom, bavi se i grafičkim dizajnom i scenografijom. Živi i radi u Tuzli.

Mačka na stepenicama, ulje na platnu

Mačka na prozoru, ulje na platnu

Stare cipele, ulje na platnu

Šima Ivanković

Šima Ivanković je rođena 1954. godine u Grabovoј Dragi, a djetinjstvo je provela u Mostaru. Završila je Upravnu školu, a uporedno i zanat za žensku modnu krojačicu. Udata je i majka četvorice sinova.

Svoj život je posvetila obitelji i djeci, a u slobodno vrijeme osobitu ljubav poklanja šivenju, vezenju, modeliranju, dizajniranju, pisanju stihova i drugim kreativnostima.

Daj mi Bože

Živio sam život ludi
I nestade u jedan čas.
Nemam snage poći dalje,
Daj mi Bože srca glas.

Daj mi Bože srca glas,
zapjevati snagom svom.
Tvoje moći moj su spas,
Tvoje ime na putu mom.

Umoran sam od života.
Klonula je duša moja.
Što ostade od ljepote,
Pitam tebe moj živote?

Daj mi Bože srca glas,
zapjevati snagom svom.
Tvoje moći moj su spas,
Tvoje ime na putu mom.

Nemirne oči

Upoznah oči boje neba,
Ponekad tužne, ponekd sjetne.
U njima se ogleda svježina jutra,
Plavetna zora, dašak vjetra
I neka sjećanja mutna.

U njima opazih gorsko jezero
Što mami svojom ljepotom.
Odjednom postadoše divlje i sive
Zrače slatkom grijehotom.

Nemirne, čas zelene, čas plave,
Ogledalo duše jedne
Što neumorno svjetom luta
Tražeći osobe hvale vrijedne.

A koje boje su te oči?
To nitko reći ne zna.
Ponekad imaju i boju noći
Kad duša je teška i srce pati
Za onim što nikada doći neće.

Nada Erjavec Stanimirović

Nada E. Stanimirović je rođena u Nikšiću, u Crnoj Gori. Srednju umjetničku školu je završila na Cetinju, a diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti u Trebinju. Aktivno se bavi slikarstvom i primijenjenom umjetnošću. Jedna je od osnivačica Udruženja likovnih umjetnika i Prijatelja umjetnosti "Atanasije Popović" Trebinje. Izlagala na više desetina grupnih izložbi, od kojih posebno ističe izložbe pod pokroviteljstvom UNESCO-a u Parizu 2006. godine i u Luksemburgu iste godine. Dobitnica je nagrade za crtež od Akademije likovnih umjetnosti u Trebinju 2002. godine. Živi i radi u Trebinju.

Ljubav, ulje na platnu

Između Neba i Zemlje, ulje na platnu

San, jajčana tempera

Saudina Beganović

Saudina Beganović je rođena 1975. godine u Varešu. Završila je Gazi Husrev-begovu merdresu. Radi kao poduzetnica i koordinatorica pri MIZ Vareš. Angažovana je na mnogim poljima javnog i kulturnog života u Varešu. Dobitnica je najvećeg Općinskog priznanja "Počasni građanin Vareša" za promicanje kulture, suživota i za humanitarni rad na području Općine Vareš. Od 2021. je Vijećnica u Općinskom vijeću Vareš. Udata je i majka jednog odraslog mladića. Njen životni moto - *Ne čini drugome, ono što ne bi volio da se tebi čini.*

Kapija, akril

Sanja Hajdukov

Sanja Hajdukov je poduzetnica koja se bavi promocijom cjeloživotnog učenja u Erazmo Centru u Tuzli. Po zanimanju je inženjerka rudarstva i magistrica ekonomije, ali najviše voli da se bavi poslovnom komunikacijom i pisanjem. U poduzetničke vode se otisnula prije nekoliko godina, a do tada je radila na Univerzitetu u Tuzli i međunarodnim organizacijama u BiH. Certificirana je stručnjakinja za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u BiH. Sve ovo dalo je ideju za pokretanje jednog sveobuhvatnog edukativnog centra u Tuzli za sticanje neformalnih i neophodnih znanja potrebnih biznis profesionalcima. Udata je i majka troje djece, dvije kćerke i sina.

Snaga je ženskog roda

„Slabosti, ime ti je žena!“, drevni je Šekspirov poklič!

Bilo je ovo početkom 17. vijeka, ali je i dalje veliki broj onih koji smatraju ženu slabijim spolom. I među ženama ih je veliki broj.

Ženskog roda je zemlja, voda, hrabrost, ljubav, vatra. Ženskog roda su čistačica, soberica, sekretarica. Donedavno su zanimanja: doktor, advokat, direktor, hirurg... bila isključivo muškog, barem roda, ako ne i rezervisana za muškarce. Kao i uspjeh.

Stepen razvoja nekog društva ogleda se i u odnosu koje to društvo u cjelini ima prema položaju žene.

Ako podijelimo uspjeh i tradicionalnu podjelu rada, vidjet ćemo da se ženin uspjeh mjeri i priznaje samo ako je ušla u tradicionalno muško polje. Ako žena postane uspješna direktorica firme, ako transplantira nekome jetru, ako trči maraton i skače s motkom, a uz sve to ima djecu, muža i vrsna je domaćica, onda će svi, što istinski što neoborivo, da joj priznaju kvalitet. Statistike govore da je najviše 15% žena na rukovodećim radnim mjestima i na važnim državnim funkcijama. Barem u tome ne zaostajemo za razvijenim svijetom: manje-više, situacija je svugdje ista.

Ako se žena pak pokaže kao heroj u odgajanju djece, kao samohrana majka, ako pri tom od skromne udovičke penzije sagradi i kuću, nekako će se to smatrati prirodnim slijedom događaja i rijetko će se neko zamisliti nad tim istinskim izgaranjem, pogotovo ako je ta žena uslijed činjenice da je ostala udovica, stoga ostala i bez naobrazbe, jer se posvetila opstanku svoje djece, takva žena neće biti primijećena, a kamoli priznata. Ovakva žena se ne smatra uspješnom, nego očajnom.

Dakle, uspjeh žene se mjeri time koliko se dokazala u utrci s muškarcima, premda se oni nikada nisu utrkivali uporedno sa ženama u odgoju djece, kulinarstvu i ostalim disciplinama, prepoznatim kao dominantno ženske.

Nije me zaboljelo kada sam na Univerzitetu u Tuzli dobila otkaz kada sam rodila treće dijete, koliko kad sam čula da je to par žena podržalo, videći u tome neke svoje labave šanse za napredovanje. Zaboravljajući da je na iskustvu bazirana izreka: „Nafaka je za noge vezana“.

Po meni vrag leži u tome da žena nikad nije tako opasna kao kad se okrene protiv druge žene.

Nekada se prodratzmijevalo da žene odgajaju djecu, dok muževi idu u lov. Kako smo se izborile za pravo glasa, tako smo nastavile da same sebi nadodajemo obaveze u kojima želimo da pariramo muškarcima. Ako uporedimo jednu ženu hirurga, koja danas uradi dvije operacije na otvorenom srcu, to je ravno podvig kao kada bi u drevna vremena krenula sama u lov na divljeg vepra ili bizona!

Dakle, da bi se žena smatrala uspješnom, mora ući u muško polje, dok bi se muškarac smatrao totalno neuspješnim, kada bi zanemario svoju karijeru, ušao u tradicionalno žensko polje i počeo da se bavi kuhinjom i djecom, dok supruga radi ozbiljan direktorski posao.

Bilo bi zanimljivo znati koliko bi muževa bilo spremno žrtvovati karijeru zbog ženinog uspjeha, dok se kod žena to zna i podrazumijeva.

Snaga žene mi se nekako jasno pokazala, kad sam počela da okupljam oko sebe prominentne žene Tuzle kako bi zajednički radile, educirale se, napredovale, savladavale nove vještine, umrežavale se. Erazmo ženski klub je svakog dana bivao veći, oko neke nove ideje, novog znanja, novog smisla redovno se okupi 50-ak žena. Razmišljala sam da nikada nisam čula da se okupilo 50 muškaraca kako bi dobrovoljno pristupilo nekoj neobaveznoj edukaciji. Mjesta okupljanja većeg broja muškaraca su samo utakmice i političke partije. Zaključujem da žene upornije nose ideju i puno ranije prepoznaju zajednički interes na pitomiji način, bez nametanja dominacije i bez isticanja ličnog interesa u prvi plan. I zato nisu uspješne u politici. I tu nije BiH nešto drugačija od ostalih nego je prosti ista među jednakim neprimjetnim ženama političarkama u cijeloj Evropi, gdje samo Hrvatska i Njemačka prednjače kao one zemlje koje su bile spremne dati ženi u ruke i pečat i žezlo, one države gdje se svečana garda postroji da joj žena salutira!

Da li smo na svoju štetu izvojevale pobjede u borbi za izjadnačavanje s pravima muškaraca, da li smo uspjele ako smo pokazale da možemo da vozimo avione i rakete, pucamo penale, penjemo se na dalekovode, ako i dalje vlada opšte mišljenje da su muškarci bolji vozači, da je slabosti ime žena i da je veća sreća imati sina nego kćerku?

Žena će oprostiti muškarcu i najteže poroke, ali žena ne prašta drugoj ženi ni njene najveće vrline. Kako onda doći barem do 30% društvene zastupljenosti? Sigurno ne tako što će nam muškarci prepustiti te pozicije, sigurno ne tako što će nam država omogućiti bolje uslove. Ne, nego samo sopstvenim trudom, dokazivanjem i međusobnom potporom. To je jedini način. Naš problem je i što se same povlačimo i što jedna drugu obeshrabrujemo. Uspjeh polazi za rukom samo onima koji vjeruju da ga zaslужuju.

Da li smo se lagano trebale držati šporeta i odgoja djece, a muževe puštati da budu vitezovi? Ne znam. Ali znam da je sve drugačije od kad sam poduzetnica. I neka me niko ne zove poduzetnikom! Ja sam žena koja je prošla strahove od neuspjeha, angažovala svoje talente i pokazala mnogima ko zida a ko visak drži. I rekla sebi: „Bravo majstore.“ Pa neka je majstor muškog roda.

Neka ovaj Zbornik bude istinski karneval i vatromet naše dobre energije, naše ljepote i naše snage: da pokažemo da smo i vatra i voda, zemљa i ljubav, snaga i sreća. Da smo sve na čemu počiva život. I neka žive sekretarice i direktorice, predsjednice i sobarice, majke i poduzetnice. Neka Zbornik bude festival u svakom pogledu, mjesto gdje ćemo pokazati da mi ne želimo da dokazujemo da smo podjednako dobri menadžeri i vozači, nego mi hoćemo da se uspjeh prizna tamo gdje se uspjeh dešava. Naša snaga prepoznat će se i po tome koliko smo spremne jedna drugoj da pomognemo. Jedna drugoj da priznamo uspjeh!

„Slabosti, ime ti je žena!“, veli Šekspir. I kad sam počela pisati ovaj tekst znala sam da je prvenstveno na svoju slabost mislio! Na svoj drhtaj. I trebamo biti toga svjesne. Snaga je žena i u svojoj savremenosti se trebamo redati tako da jedna drugu podržavamo. Mnogi bi našu snagu slabošću zvali, ako bi mi same jedna pred drugom zadrhtale. No jedinstvene i hrabre u svojim zahtjevima učiniti ćemo čuda njegujući vrijednosti koje zajednički dijelimo. Da budemo graciozne kao srne i hrabre kao vučice. Jer Hrabrost je, baš kao i Snaga – također žena. A ako me pitate kako i kada ćemo postići barem 30% društvene zastupljenosti, moj odgovor je: „Ne znam!“
Ali hrabrima se put pokaže sam!

Radmila Ivanović - Pavić

Radmila Ivanović-Pavić je rođena 1976. godine u Tuzli. Osnovnu školu je završila u Lukavcu, a Srednju medicinsku školu u Tuzli. Studirala je Sanitarno inženjerstvo u Prijedoru, a trenutno živi i radi u Orašju. Udata i majka 2 djevojčice.

Uposlena je u Županijskoj bolnici u Orašju na odjelu ginekologije i porodništva. Od 2018. godine članica je Udruge *Narcisa*, udruženja žena liječenih od karcinoma.

U slobodno vrijeme bavi se slikanjem, kreativnog je duha i prakticira jogu.

Moje orhideje, tehnika rađena sušenim cvijećem

Kauboj, rad temperama

Dubravka Bandić

Dubravka Bandić (rođena Kaić) je rođena 1943. u Bugojnu, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Kratko je radila u Bugojnu, a zatim u Mostaru, gdje i danas živi. Poezija joj je radost i zadovoljstvo, kojoj posebno poklanja pažnju po odlasku u mirovinu, kada je počela i objavljivati svoje rade.

Počitelj

Prikovan za stijenu ko mjesec za mijenu
Zaljubljen u zelene oči Neretve
Zvonik i minaret
Ovjekovječili ovaj svijet, vilajet.

Kameni Počitelj ima čarobnu moć
Zove sve koji mu mogu u susret doć'.
Od njegove ljepote zastaje dah
Da ne ostanem u njemu
začarana mene je strah.

Gledam ga kako nevjesti Neretvi posebno
prkosí,
Neretva neobuzdana mu pod nosom ljubav
moru odnosi
Pjesnici i boemi slikari i raspre njihove
raspliću,
Nagadaju i o njih se sapliću
Tko će kome prvi doć da zajedno provedu
noć.

Sarajevo

Nekad grad moje mladosti.
Nadanja i radosti.

Druženja i neobuzdana smijeha.
Mladost je bez tereta i grijeha.

Sarajevo je dio mene, dio nas.
Mojm dragima dom, luka i spas.

U mislima na Sarajevo
Vidim park, Studentiski dom Bjelave,
Marijin Dvor i Katedralu,

Moju - ne želju malu
Sarajevu mira i radosti kao u mojoj mladosti.

Violeta Nikodinović

Violeta Nikodinović je rođena 1973. godine. Profesorica je matematike, i radi u srednjoj školi u Pančevu.

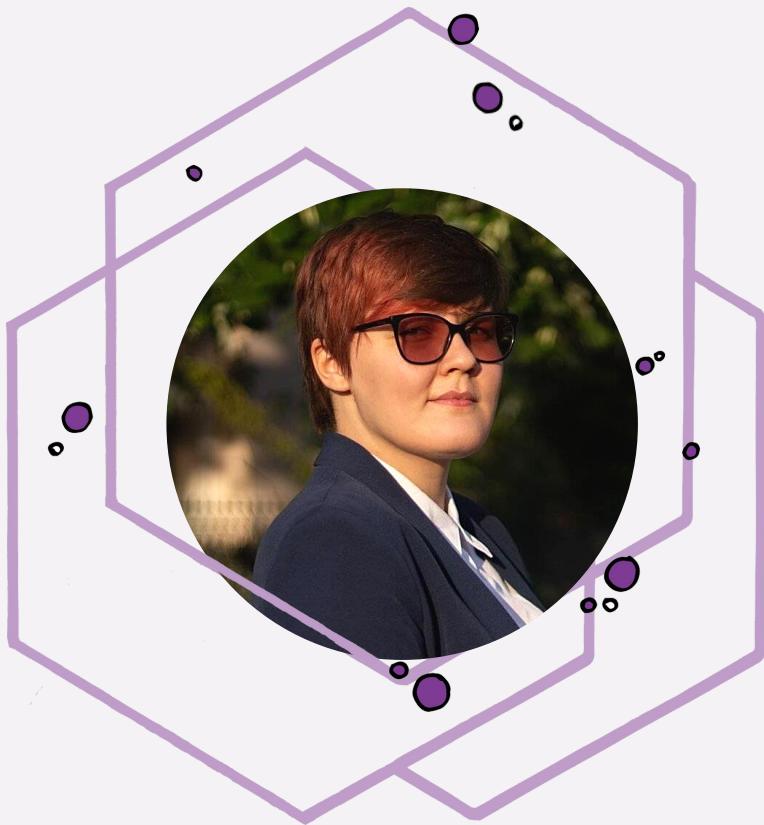
Pored svoje profesije voli i umjetnost i već 17 godina se bavi umjetničkom upotrebnom keramikom (tehnologija kamenina), vrćenoj na grnčarskom kolu i pečenoj na visokoj temperaturi (1220 stepeni C).

Grnčarija

Grnčarija

Vildana Hrnjić

Vildana Hrnjić je grafička dizajnerica, aktivistica i preduzetnica, rođena 1990. godine u Prijedoru. Studirala je Grafičko inženjerstvo i dizajn u Banja Luci, a trenutno živi i radi u Sarajevu. Dar za slikanje je ispoljila u šestom razredu osnovne škole. Danas njime pokušava prikazati ljudske emocije, istražuje strahove i bavi se temama koje su edukativnog karaktera, a zbog ljubavi prema prirodi slika i pejzaže. Učestvovala je na više zajedničkih izložbi, a prvu samostalnu izložbu imala je 2009. godine. U septembru 2017. godine je imala prvu izložbu svoje prve serije umjetničkih plakata "BE PART OF THE SOLUTION" koji su izloženi u Mostaru. Naredne godine je izlagala drugu seriju plakata "BE PART OF THE SOLUTION Vol.2: Heal the Scars" u Berlinu, Wilhemshavenu, te Mostaru, Bihaću i Banja Luci. Učestvovala je na nekoliko likovnih kolonija. Radila je i ilustracije za knjige, a trenutno se profesionalno bavi dizajnom i marketingom. Kroz sva svoja iskustva radi na usavršavanju svoje ličnosti i društveno je angažovana.

...BECAUSE HER **CLOTHES**
ARE **NOT HER CONSENT**

gegk
&
proud

Njena odjeća ne znači pristanak, Serija Be part of solution, digitalna umjetnost

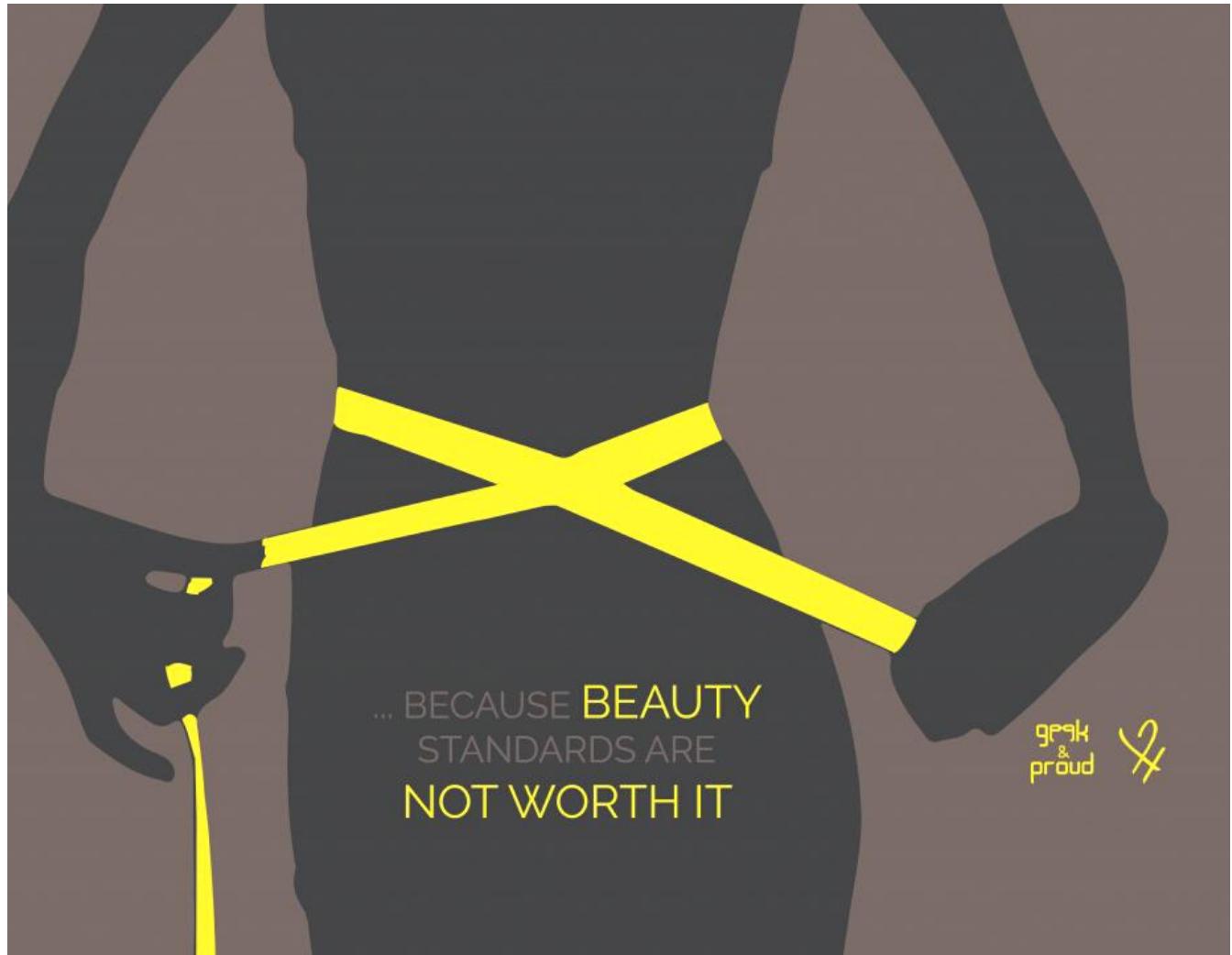

... BECAUSE LITTLE GIRLS
WITH DREAMS BECOME
WOMEN WITH VISION

geek
&
proud

Djevojčica sa snovima, Serija Be part of solution, digitalna umjetnost

Standardi ljepote, Serija Be part of solution, digitalna umjetnost

Marjana Šećibović

Prof.dr. Marijana Šećibović je vanredna profesorica na Sveučilištu Hercegovina, dekanesa i osnivačica Visoke škole za turizam i menadžment Konjic. Naučna usmjerenja su joj komunikologija, akademske vještine i obrazovanje. Posljednjih dvanaest godina intenzivno piše i govori o odnosu politike prema obrazovanju, kao i nemoći komunikacije u suvremenom svijetu. Doktorirala je na komunikaciji između svijeta obrazovanja i svijeta rada u Srbiji. Autorica je pet knjiga "Kuda dalje", "Obrazovanje i privreda Raškog okruga", "Vodič kroz Bolonjski proces", „Odnos štampanih medija prema reformi obrazovanja u Srbiji 2001/2007.“, "Akademiske veštine; Mi, Vi i Oni o akademskim veštinama". Pokretač je prvog međunarodnog projekta u regiji, Regionalnog Bolonja foruma koji su prepoznali najveći stručnjaci za visoko obrazovanje. Osnivačica je: srednje škole Umetnička škola u Kraljevu (2005.), Visoke škole za turizam i menadžment Konjic (2012.) i Sarajevske škole poslovnih vještina, riječ je o slovenačko – bosanskom projektu. Njene kolumnne možete čitati na stranici: *Život je ringišpil* (<https://marijanass.com/>)

Žena nije biće drugog reda

„Mi smo bića drugog reda“, kaže Vedrana Rudan. Ne slažem se. Volim da čitam Njene kolumnе, volim žene sa stavom ali da su žene drugog reda, to nije istina. Živjela sam sve ove godine u zabludi tražeći u patrijarhatu razlog za položaj žene u društvu.

Ali ne... hajde da okrenemo taj ugao gledanja i ovako postavimo taj famozni niz: majka-supruga (snaha) – sin. Majka je institucija, stub oko kojeg se svijet okreće. Prisjetite se priče svojih prijateljica koje su se noćima gušile u suzama jer „mama“ je figura koja joj zagončava život. Mama je najbolja u svemu – mama najbolje kuha, mama najbolje sprema kolače, mama najbolje pegla košulje, nema ivice na rukavima, mama zna da liječi bolje od svakog doktora, mama se namučila u životu da bi On bio danas ono što jeste. Žena, supruga, za sto godina svog života ne može biti kao Njegova majka, ali Ona će imati istu ulogu kod svog sina. Obrazac se prenosi sa generacije na generaciju, sin bi trebao da oponaša svog oca koji je od malih nogu naučen da se divi majci. A onda, supruga od sina će imati isti problem kao njegova majka ali i njoj se u jednom trenutku smiješi uloga majke hrabrosti pod uvjetom da „izdrži“ na putu iskušenja.

I kada ovako pogledamo sliku dobro obrisanim naočalama neće biti da je žena biće „drugog reda“. Itekako se pitamo, itekako smo važne, itekako imamo utjecaja samo je ipak nešto u nama te imamo potrebu da sebe prikazujemo kao žrtve. Mnoge dozvoljavaju ili se nađu u situaciji žrtve, nažalost, ali opet iz nekih drugih razloga. Obično je odgoj uzrok patnje i bola, a opet od koga, od majke. Ona nas oblikuje, postavlja standarde, kreira „svijet po našoj mjeri“, a onaj koji nas izvlači iz stega je otac, muškarac koji je bolećiv na svoju kćer koja će jednoga dana postati majka. Figura za divljenje i duboko poštovanje. Hajde da izvučemo tu ženu „između“ i da je osnažimo da ne igra ulogu žrtve već da igra ulogu jake žene, pa i ona ima svog sina koji će jednoga dana postati nečiji suprug, ili kćer koja će postati nečija snaha, supruga pa majka.

Uvijek smo uvučeni u nekakav trokut, da li sa majkom, najboljim prijateljem, vjerom, porocima, fudbalom, karijerom, ljubavnicom... trokut nas prati u životu. Kako kaže Marko (Dragan Nikolić) u filmu „Nešto između“: „Vrlo je komplikovano... Otvorena kultura, razni uticaji... Jugoslavija između Turske, Beča i Venecije.“ E tako je i u našem trokutu, „nešto između“. Naslijede Turske, utjecaj Beča, a žal za Venecijom. Paša, kultura i ljubav, idu skupa, zar ne? Poveznica je žena. Između je žena. Nema ni paše, ni kulture, ni ljubavi bez žene. Ona je muza, velika inspiracija. Prisjetimo se samo Gale, Dalijeve vječne inspiracije ili Dore Mar, Pikasove tužne muze, ili naše čuvene Lenke Dundžerski u koju je smrtno bio zaljubljen Laza Kostić... sve one su umjele da izazovu ono što je najpotrebni umjetniku, bez čega je umjetnost nezamisliva – ljubav, bol, sreća, radost i patnja... zabranjena ili platoska ljubav. I sve to samo u jednoj ženi. Na ovogodišnjem festivalu u Veneciji, Zlatnim lavom za životno djelo je nagrađen italijanski glumac Roberto Benjini nama

najpoznatiji po ulozi Gvida u filmu „Život je lep“. Nagradu za životno djelo je posvetio svoj ženi: „Biti žena je misterija koji mi muškarci ne razumemo. Gručo Marks je bio u pravu kada je rekao “muškarci su žene koje nisu uspele to da budu”. I to je istina. Nisam uspeo da budem poput tebe, Nikoleta. Ako sam u mom životu napravio nešto lepo ili dobro, to je uvek bilo kroz tvoje svetlo. Naša je ljubav bila na prvi pogled, zapravo na večni pogled.“

Dopada mi se ovaj prostor Balkana, ne mogu zamisliti život na nekom drugom mjestu. Uvijek neka borba, nadmudrivanje. Sila, snaga, ratnici, umišljeni spasitelji, naše mesije su obrasci nametnutoga ponašanja i kulture koja treba da bude jedini obrazac života na Balkanu. Tako se stvarna lažna slika patrijarhata.

Pustimo patrijarhate, matrijarhate i ostale obrasce vladanja. Savršeno gubljenje vremena u životu koji je i sam po sebi prekratak. Ne takmičite se, već uživajte i zapamtite: „Ako hoćeš da dobiješ igru, moraš da dupliraš ulog“. Imate svoje sinove i kćeri, a i supruge ste! Dupli ulog!

Safija Veledar

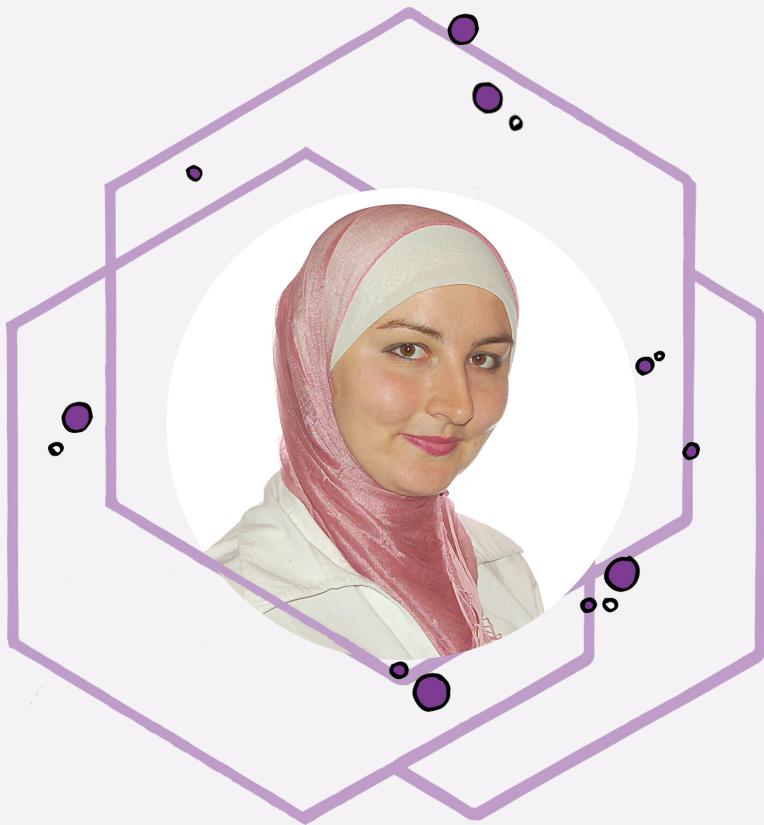
Safija Veledar je rođena 1971. godine u Sarajevu. Studirala je mikrobiologiju na Prirodno-matematičkom fakultetu na UNSA i hemiju na Pedagoškoj akademiji. Radila je prosvjeti, u međunarodnoj komisiji za nestale ICMP kao genetičarka. Voli kreativnost i umjetničko izražavanje, te je pohađala kurseve u Lalek Kuturno edukativnom Centru Konya u Sarajevu. Učesnica je kursa slikanja na Berise akademiji Sarajevo i pohađala je privantu školu slikanja kod akademskog slikara Seada Bostana. Bavi se izradom i ukrašavanjem predmeta od drveta, stakla, kamena i plastike, kao i slikanjem na platnu i restauracijom oštećenih umjetnina.

Zalazak sunca, akril

Vaza sa cvijećem, akril

Ernada Fatima Avdibegović

Ernada Fatima Avdibegović je rođena 1984. godine u Tuzli. Osnovnu školu je završila u Kladnju, a Gazi Husrev-begovu medresu i Pravni fakultet u Sarajevu. Godine 2017. je odbranila magistarski rad iz oblasti prevencije maloljetničke delikvencije na Odsjeku za socijalni rad Fakulteta političkih nauka u Sarajevu. Trenutno je na završetku mastera iz Međureligijskih studija i izgradnje mira. Posljednjih deset godina je uključena u rad različitih udruženja i organizacija kroz pisanje projekata, strategija, rada sa mladima, ženama i izgradnji mira. Posebno zadovoljstvo joj predstavlja učešće u programima kojim se osnažuju žene, a koji je inspirušu da osmišljava različite projekte.

Drvo & Cvijet

Gledala sam jedno drvo i jedan cvijet
i u njemu našla toliko Božije mudrosti,

Vijela sam kapi rose
i sjetila se suza pokajanja,
Bože hvala ti na ovim suzama
Molim te počasti me suzama radi Tebe,

Vidjela sam pčelu na cvijetu,
vrijednu i predanu, požrtvovanu na Tvome putu,
ona me podsjetila da dobroćinitelji se uvijek trude i rade,
Dragi Bože pomozi nam da budemo
istrajnina Tvome putu.

Vidjela sam da drvo i cvijet trepere na vjetru
i prepuštaju se valu Božije milosti,
Bože pomozi nam da uvjek tvoju milost prepoznamo.

Vidjela sam da i cvijet i drvo
sa ostalim cvjeećem i drvećem daju miris, kisik
i dijele svoju ljepotu i tada sam zamolila:
Bože daj da kroz nas tvoja milost i ljepota protiče.

*Tadžik**

Jedna ruža ima lice izbjeglice,
Jedna ruža ima ruke ljudske muke;

Jedna ruža ima dar da poleti u zagrljaj,
Jedna ruža suze briše čak i poslije kiše;

Jedna ruža budi maštu za put u rajsку baštu,
Jedna ruža budi (uz)dah što putuje u beskraj;

Volim ružu ovu, jer mi nadu pruža onu,
da srce nije kamen nego naljepši znamen.

*Posvećeno licima u pokretu.

Svjedočenje

Ko (p)osvjedoči svjetlost
život mu biva obojen različitim bojama,
Ko (p)osvjedoči svjetlost
on (sa)stavlja djeliće mozaika otkrivajući veliki plan,
Ko (p)osvjedoči svjetlost
on ne hodi utabanim stazama,
Ko (p)osvjedoči svjetlost
on je baklja koja kazuje da tmine ne postoje
nego zlo se koti kada srce nije čisto ogledalo.

Roze Oktobar*

Oktobar je i nosimo roze,
Plodovi jeseni već su tu
Ptice se sele u toplija mjesta,
I odlaze daleko na jug.

Oktobar je i nosimo roze,
I dok jesenje lišće šušti i daruje zvuk,
Negdje u ordinaciji nastaje muk
I neka žena život pretvara u strijelu i luk.

Oktobar je i nosimo roze,
a mamograf ne radi ili je skup
i tada se bezbroj teških uzdaha,
sakupi u ženski kalup.

Oktobar je i nosimo roze
Neka majka u parku
Na grudi privija bebu
U tu jedinu sigurnu barku.

U Oktobru lišće svakodnevno žuti
i kesten se poneki nađe za sreću,
al istina je da sve ono što u grudima žene čuti,
sutra se rađa i postaje svijet...

*Posvećeno ženama koje se bore sa karcinomom dojke

Marica Vikić

Marica Vikić je rođena u Tuzli gdje je završila Srednju farmaceutsku školu, te studirala bilogiju i hemiju, a dalje školovanje nastavila u Sarajevu studirajući ekonomiju. Radila je u Narodnoj apoteci u Tuzli i Zavodu zdravstvenog osiguranja TK Tuzla. Od 1993. aktivno se uključila u rad NVO-a u Tuzli, dala je svoj doprinos u pomoći raseljenim i izbjeglim licima, te je postala aktivistica i članica mreže NVO Referentna grupa Tuzla. Godine 1997. osniva i vodi udruženje "Udruga Hrvatska žena Tuzla" i postaje članic, a od 2008. i potpredsjednica Skupštine UO društva "Hrvatski dom Tuzla". Članica je UO HO Prijateljice Tuzla i Skupštine Cenzora Tuzla. Od 2003. je članica Glavnog odbora žena vjernica MRV BiH, gdje i sada aktivno radi na izgradnji mira kroz međureligijski dijalog. Bila je redovna učesnica na deset *Freja* foruma koje je organizirala Švedska za zemlje Jugoistočne Europe. Završila je niz edukacija na Freja akademiji, kao i edukacije u Adelheid Summer school 2005-2006 Prauge – Edinburgh. Delegirana je od Svjetske Konferencije religija za mir (WCRP) na Evropsku konferenciju (Tirana, 2005) i na VIII Svjetski kongres WCRP (Kyoto, 2006). Doprinijela je implementaciji projekta izrade prvog Zbornika žena vjernica Sjeveristočne BIH *Nadahnute (Sve)mirom*. Majka je dva sina, i ima petoro unučadi.

Impresija kao pogovor za naš drugi Zbornik

Žene nadahnute sve(*mirom*), tako se projekt zove, prijavljene da učestvuju, vjerovatno nisu bile sigrune o čemu će biti govora, da li je to Svet mir ili sve-mir. Pretpostavljam da su bile u nezvjesnosti, možda i razmišljaju, da li će uspjeti izdržati svo vrijeme predviđeno za realizaciju projekta. Mene je u početku mučilo isto pitanje, kada sam vidjela mnogo mladih, lijepi atraktivnih i vedrih likova, uz nekolicinu srednjovječnih žena.

Razmišljanja, pogledi i stavovi se obično razlikuju, kad su i razlike u godinama. Znam da su sve bile posebno nadarene, ali o obliku njihovog umjetničkog izražavanja u prvi mah nisam ništa znala.

Vidjela sam im nasmješena lica i blagi pogled u očima, dovoljno da se obratim i govorim o nekim ciljevima Projekta. Uz početno obraćanje i upoznavanje prisutnih s našim stavovima, da ženama treba dati vremena i prostora da ostvare zajedništvo, da je potrebno da imaju umjetnički potencijal, ali da su duhovno obogaćane, jer samo takve žene mogu biti svjetla strana svoje zajednice. Naglašeno je, da osim svojih umjetničkih radova, bilo da su to poetski, prozni, likovni i drugi vizuelni radovi, očekujemo da se sve oplemeni ljubavlju koju žena nosi u sebi.

Ljubav je najvažnija. Bez ljubavi, bile bi prazne, ljubav oplemenjuje, ljubav se osjeća, djeli i umnožava dijeljenjem. Ljubav može stvarati ali i liječiti rane samo je treba osloboditi i dijeliti, ljubav rađa umjetnost i umjetnike. Ne možeš dijelit' nešto što nemaš, zato je bitno da dio svoje ljubavi poklone svemiru i Projektu. Ponosne smo da su učešće uzele i žene koje imaju različite identitete, a pripadaju različitim etničkim i religijskim zajednicama u BiH: islamskoj, katoličkoj, pravoslavnoj, jevreskoj kao i one koje su duhovne na svoj način, bez posebne pripadnosti religijskoj zajednici, ali uglavnom sve traže potporu od svoje duhovnosti od Svetog Ivana Pavla II u Sarajevu. Svevišenjeg od Veritkale...

Smještaj i aktivnosti su se odvijale u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih Ivan Pavao II u Sarajevu. Prostor je bio odgovarajući. Predavači su pobudili veliki interes za svoje teme, pauzu нико nije tražio, mada je bila potrebna. Predavanje i radionice su izvanredno dobri, svi zainteresirani.

Čudna pozitivna energija i ljubav su se brzo oslobođili. Grupa se osjetila kao pravi Tim, Tim koji će uz ljubav, duhovnu snagu i vidno zajedništvo učiniti Čudo.

Čudna pozitivna energija, ispunila je svaki prostor gdje smo boravile, ljubav se splela i uvlačila u sva srca, svi su se voljeli kao da se znaju već godinama, zajedništvo na djelu, razgovori spontani, pitanja i komentari upotpunjavali su sve aktivnosti, srca su otpuštala ono što nije trebalo biti u njemu, suze su ispirale dušu, snaga se uvlačila u svaku od nas i bile smo svjesne činjenice da smo zaista NADARENE SVEMIROM.

Najinteresantniji je bio komentar svake predavačice koja je došla samo tad u naš prostor, da se među nama osjeti posebna Snaga koja izaziva drhtaj i strepnju, koja rađa Ljubav. To se trebalo doživjeti, to je nezaboravno, tragovi ostaju. Poznanstva stvorena, nastavljaju se kao duboka iskrena prijateljstva. Ja bih rekla: NASTALA JE PORODICA ŽENA NADARENIH SVEMIROM.

Vertikala nam je sigurna, mi smo priključene na ljubav i spremne smo za nove nastavke projekata koji će izrasti u završnicu Zbornik 2, 3...

Sadržaj

Uvod (Ernada Avdibegović)	i
Predgovor (Sanja Hajdukov)	ii
Refleksija (Alisa Teletović)	iii
Alisa Teletović	1
Ana Tikveša	4
Anna Kožemajkin	9
Ajša Tunović	13
Selma Pandžić	17
Snežana A. Topalović	21
Melika Nezirovac	25
Cvija Krajišnik	28
Kristina Pehar	31
Lemana Turčinović	34
Selma Mandžić-Đozo	37
Adna Sarah - Mujić	40
Karolina Atagić	42
Zdenka Tomić	45
Dragana Seferović-Pilav	48
Amra Avdaković	51
Cvita Marić	53
Ajla Kubat	56
Amra Pintul	58
Edina Heldić-Smailagić	60
Zada Pazalja-Šahdanović	63
Tatjana Mehović	67
Ilhana Latifović	69
Šima Ivanković	72
Nada Erjavsek Stanimirović	74
Saudina Beganović	77
Sanja Hajdukov	79
Radmila Ivanović-Pavić	83
Dubravka Bandić	86
Violeta Nikodinović	88
Vildana Hrnjić	90
Marijana Šećibović	94
Safija Veledar	97
Ernada Fatima Avdibegović	100
Pogовор (Marica Vikić)	103

SANCHILD
Guiding Positive Change

RUFF CYCLES®

